

Nur beghint dat boeck her Johān luesbroeckes

Dan twelf doechde. van den
syn. der helligher scrift :
It boec leert vā twelf goede der doghe
de vñ woe die ene doghet comet wte
der andere. Die ierste doghet is oetmoedicheit.
Die ander is ghehoorsamheit. Die derde is vertijn
ge eyghens wille. Die vierde is vduelicheit. Die
vijfte is afgescheidenheit. Die sesste is woe die
mynsche syne werke werket vp dat hogeste.
Die seuende is woe dat nerghtinge to ondoe
ghede sonder volborde of consent alle tijt vromē
den guode mynsche. Die achtede is woe die wil
le al dynck vermacht. Die negende is woe die
mynsche om sal hebben als he gesundiget heuet.
Die tiende is vā twierhande rouwe die ene
is synlic of vleischlic. vñ die ander is gotlick
vñ auernatuerlick. Die eilfte is vā penitēcie.
Vñ die twelfte spreket vā der moedicheden
vñ amte vā welcke dat comet onghelusticheit
of vngenoechsamheit. **Van der oetmoedich**

onrusticheit

Want wy vā doghede sarnue willen so
ist wael recht dat wy an die doghet
beghynē daer cristus onse getrouwe
vriend an began vñ leeten se toe enē funda
mente. Vñ al hadde cristus alle dogheden
volmaketliker dan se enyge creature immer
meer hebbe mach nochtant sunderlinge had
de he vertaen oetmoedicheit. Waer by dat
se gheite is die doghet xpi als sunte pauwel
secht. gherne wil ic my vbliden in minner tae
heit vp dat die doghet xpi in my blue. **Adt**

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUISSELDORF

welker doeghet men vstet die oetmoedicheit.
vñ also ons xpus seluē lerende spreket. Leert
vā my dat ic sachtmoedich bin vñ oetmoedich
vā herten. Geliker wijs also een werltlic mīsche
om vblidē solde mochte he wat doen daer he
den kerfer mede behagē vñ alre gelikes mede
werdē mochte. Also soldē wy ons vblidē als
wy cristū die een conynck der conynge vnde
een heer der heze is mochtē behagē vñ gelikē.
Vñ also gheen werltlic mīsche om schamen
en solde toe doen daer he den kerfer mede ge
lyt werdē mochte. Voel myn soldē wy ons
schamē to doen daer wy cristū alre gelikest
mede werdē mochtē. Vnde want xps die
oetmoedicheit sunderlinge vertōē heuet om
oer edelheit vñ vruchtbaerheit so ist wael re
cht dat wy se verkiezen vme synre ewiger eē
willē. Wat oetmoedicheit is ene fonteyne al
re doegede sonder welcke doeget geen doe
get en is. Want sūte gregorius secht dat al
le guet veruacert vñ verderuet tensy dat
et in oetmoedicheit eestelic behued werde.
Vñ als een ander helige secht. Dat beter is
die doeget met gedaen dan vā der doeget
to houerdigene. Vñ want alle geleerde
doegede meer een val is dan doghet sonder
oetmoedicheit. so ist ons noet dat wy die oet
moedicheit leagē to enē fundamēte. vp dat
wy een gewaerich leuē daer vp stichtē mo
gen. Vnde want wy vp oetmoedicheit be
ghymē willē so ist noet dat wy wetē wat

oetmoedicheit is. **O**etmoedicheit dat is
 nedermoedicheit of diepmoedich vñ is ene
 rymv̄e dighe nedermyge ofte nederbughen
 des herten vñ des gemoedes voer die hoge
 werdticheit gades. **O**rt lietet vñ gebiedet
 gerechticheit vñ auermyds caritate en ka-
 ne dat mynende herte myt gelatē. **A**u solet gy
 wetē dat sunte bernardus scriuet vñ troyst hā-
 de oetmoedicheit. **D**ie ene is claer vñ myt
 heet. vñ die ander is claer vñ heet. **D**ie oet-
 moedicheit die claer is vñ myt heet. die weyt
 meer geocfent wte redene dan wt mynen.
Als dan die mynsche aensien wil die groet-
 heit gades vñ die cleyneheit sijn selues vñ
 dat om god dan so getrouwe geweset heuet
 vñ he om weder so ontrouwe. **V**ñ he dan
 aensien wil myt redene wat god is vñ
 wat he om gedaen heuet vñ wat he seluen
 is vñ wat he tegen om gedaen heuet so vint
 he mēnige schone redene wil he et nauwe
 merke die om toene dat he om billike nederē
 vñ oetmoedighē solde. **V**ñ wāt he meer oefet
 redene dan myne daer vñne is dese oetmoe-
 dicheit meer claer dan heet. **V**ñ auermyds
 mēnige schone redene die he beuynde mach
 daer he om mede to gade kriet yn aensiene
 wat god doet om gedaen heuet vñ wy he
 is vñ wat he weder mysdaen heuet vñ wy
 he selue is. so nedert he vñ versmaect om
 selue wael. mer he en kant myt wael lyde
 dat om een ander vsmade. **W**āt als men

on vsmact so wort he vstuert vñ gevoert /
vñ die redene wort vduutert die om tonē
solde dat he om seluē versmadē solde / vñ ver
gijst alle des dat om die redene getoent had
de / **W**ant oetmoedicheit vñ alle doegden
sijn een werck des wille / vñ also wy die
doget bekēnen aumyde verstandemisse /
also smackē wy se auermide myne / wāt
sonder myne en smaeket gene doget auer
naetuerlūck. **D**ie ander oetmoedicheit
die heit vñ claer is die wort meer geoefent
wt myne dan wt redene nochtant nyet
sonder redene / **A**ls dan die oetmoedige
mynende mysche al syne crachtē vergaet
dert heft auermide myne vñ om gheheel
to gode kiert / vñ dan vā gade wort bevoert to
besiene wat god is / vñ he dan onfueit dat he so
groet is vñ so wonderlike dat alle vstandige
creature daer in twyuelē vñ die allene so hoge
vñ mechtich is dat he alle creature van
myte gesthaepē heuet / vñ al vmacht dat he
wil / vñ ons to so groter edelheit vertiefen wol
de vñ vertarē heft dat ic nyet en kan vstaen
wee he ons meer edelheidē solde mogē hebben
gegeuē / wāt god en vmochtē nyet dat wy god
vā natuerē wesen soldē. **W**ant dat hoert om
allene to / vñ des en heuet he niet aumyde
sijnē werckē mer he heuet ons daer to gestha
pen dat wy god sijn soldē vā graciē / vnde
ene selicheide ene vroude vñ een rycke mit
om besūtē ewelūck in mynen vñ nyet vā

natuerē vñ he heft ons geschapē to synen
 belde vñ to synē gelike mer vñ genaden.
 To synen belde op dat wy bequeme soldē sijn
 om to ontfane vñ een myt om to sijn yn
 mynen. To synē gelike graen to ontfane
 vp dat wy om gehijck mogē werde yn doge
 den. Vnde heuet hemel vñ eerde vñ al dat
 daer hēnen is geschapē om ons to diene vp
 dat wy om allene diene vñ syne gebade hal
 den soldē vñ ewelick salich myt om wesen
 solden. Vnde wy dan om wet gehorsam
 en were als wy soldē mer willens en wetē
 vñ eygenre quaetheit om tegens geweset heb
 ben vñ syne gebade gebrackē auermyde
 welke ongehorsamheide wy verboerhad
 den die ewige selicheit vñ vdiēnt to sijn
 een brant der ewiger hellen ewelick myt
 rechte. Vñ dan die grote here onfacht dat
 wy ewelick verlaere soldē bliuē. Vñ heuet
 ons so seer gemint dat he syne enigen soe
 ne die die onbegripelike claerheit is
 daer god die vader om seluē vñ alle dync
 yn bekent die een is myt om yn wesene
 vñ in naturē ouermyde welke claerheit
 alle dyncz geschapen sijn vñ is een ex
 emplae alre creatuerē vñ een spiegel
 sonder vlecte der mogetheit gades vor
 ons myt en heuet gespaert mer heuet
 on geleuert to der doet om ons to breu
 gen to der ewiger salicheit daer he ons
 to geschapen hadde. Alsoe dan die oet

A to rechte vñ dat ons geen puer creatuer vlesen
 en mochte ontfarmede om dat wy ewelick
 verlaere soldē bliuen

moedige mynende mynsche myt mynende
ogē anſuet die groetheit des herē vñ sy
ne trouwe. vñ wyē he is. vñ wat he om
gedaen heuet vā puerre mynen vñ waer
ōme. vñ dat he des te meerre myt en is.
On dan anſuet wat he seluē is. vñ wat
he myſdaen heft teghens dē groetē herē.
so kient he vp om seluē mit so groter vñwer
dicheit dat he myt. wēt wat he gedencken
mach. **W**at he en wēt gene stat noch vñ
weerdicheit die he gedenckē ofte vyndē kan
om en dunctet dat he voel meerre vñwer
dicheidē vñ nederheidē weerdich is. vñ
om verwondert dat he om seluē myt meer
re omweidē en heuet. vñ wat he daer to
doen mochte en wēt he nret. vñ dan en
wēt he myt wat he denckē mach dā dat
he synē getrouwe vzeint claegē vñ ouer
geue om gelijck vñ synē handē. vñ ver
tien syns selues to gronde. vñ late om
doen al dat he wil. et sy myt om seluen
of myt synē creature. vñ daer vñ geuo
elt he vrede. vñ den vrede en mach mye
manit vstuerē. wāt he so neder gedaelt
is dat on gene creature vyndē en mach.
On al weert sake dat on enygh creature
daer vyndē mochte. vñ se om bedrucke
de vñ versmāde vñ he des beroert wo
erde. wāt luttel mynsche vynt men die
men. myt bedrucken en mach. **D**at en
solde he myt nemē vā der hant des my

5
sche noch daer omme den mynsche yn omwer
dicheide hebbē. mer he soldet nemē vā der
hant gades. al vor sijn beste. vñ dat god myt
den mynschen vp om vwaech als mynschen
instrumēten. vñ gade af myt enē oetmoe **Daer**
digē hertē dancken vnde vblidē om des
dat god sijnre myet vergetē en hadde. Want
voel sekerre ist lijde vñ vdrict to hebbē vp
vertike dan des to ontherene. Wat god is
myt dē genē die yn lidene is. vñ lidē toent
ons dat wy sijn. welick ons oetmoetliker is
dā of wy kende den loep des hemels vñ alle
dat daer onder is. Als dan die oetmoedige
mynende mynsche vā gade weder geroert
wort om to lauene vñ to danckene vñ des
waer neemt. vñ myt allē dat he geleestē kan
genogh wil sijn den heroeie gades vñ dan ont
steken wort vā mynen omme gade genoeth te
sijn. vñ om dan getoent wort wat sijn here
sijn god yn mynscheliker nature gewracht he
uet. Woe he die armeste die nederste vñ die
versmaedeste was die re vp vertike gewiset
heuet om sinnen willen. Vñ voert ansuet sy
ne merkelike quedertiere oetmoedicheit ge
truwe leuē. dat al vol waerachticheiden vol
myldicheide vñ dogentfameheide was niemā
de mye en gebrack. noch gebreke en mochte
die sijns behouede. In welike leuene he voel
wonders vñde mach vñ meer dan ymant
om gesetgen mach wil he des waer nemen
vñ myt mynenden ogen ansien. Vñ dan

voer anſuct dat ſijn here ſijn god gelede heuet
den ſchandelikſten verſmaden vñ bitter
ſten doet den pe menſche leet. **V**nde dat he
nauwe enē dropel blodet in ſyne p̄ciſen
lichame beheit vñ dat ſijn helige heſlike
lichom alſo doergatet vñ geſchoert was dat
men nauwe een punt vā eenre natelē daer
an vñdē mochte geheele. **V**nde ſe om den
doet an dedē die he van mete to alſo groter
eren geſcapē hadde. als ene ſelicheit myt om
to beſittene. vñ he dat leet vā mynen om
die myſdaet die ſe om myſdaen hadde die ſe
om andedē. vñ he viel trouwe gekzeert was
to om daer he hende an den cruce ynſo groter
bitterliker ſchande. ſyne arme vntlaken om
to ontfangene. ſyn houet geneyget om to kuſ
ſene. ſyn herte ontlake om daer yn to wone.
ſyn bloet geſtoert om daer yn to waſſene.
Vnde al iſt deryne dat ic v ſciue mach tegens
dat gy in v ſelue vñden ſoelt wilt gy des
eenpartike waer nemē vñ myt mynenden
ogen anſien. **V**ñ dat wy allene om des myt
gedancket en hebbē dat onſe hē onſe god alle
dit wonder in mynſcheliker nature gewa
tēt heuet. mer duchten wiſt ondancbaer vñ
oet vermetē heben. myt ons mer mēnich
werf. **V**ñ dat he ons geſpaert heft yn on
ſen ſunden vñ behoet vñ oet mēnigē baden
to ons geſaent heuet die wy alle gedodet vñ
vſmaet hebbē. **D**an hebbē wy die badē ga
des gedodet vñ verſmaet. als wy guede

vmaningen vñ quede exempelē vā gude
 beligē luden yn ons gedodet hebben om onse
 ongeordēde genoechtē genoch to sijn. Als dan
 die oetmoedige mynnende mynsche al dit wō
 der ansuet vñ meer dan ic gesegge mach
 sal he yn om seluē onderuynden wil he et
 ernstelic waernemē. sundertinge ant
 siene wyre he is die et gedaen heuet also hijs vo
 er gesaecht is vñ waer vñ wie wy syn
 vñ wat wy weder mynsdaen hebben vñ setten
 onse cleinheit voer syne gōetheit. vñ syne trou
 we voer onse ontrouwe. vñ alle die trouwe
 die wi vā om verstaen kūnen dat se also me
 chts en is tegē dat se in oer seluē is. Want
 se en is niet myre dan he seluē is vñ he is
 god vñ al dat wi vstaen mogen wo groet
 dat sy dat is creature vñ also hoge als god
 is hauē creature. also hoge is die trouwe die god
 is hauē dat wy vstaen mogē vā synre trouwen.
 Vñ al syn syne werke groet die he genracht he
 uet yn mynscheliker nature notstant syn se deyn
 tegens die grondelose trouwe vñ myne die on
 daer to dwanc. Vñ wy dan ansien onse cleynheit
 vñ mēichuoldige mynsdaet vñ al cleyn is dat
 wy vstaen mogen vā onser omwerdicheit te
 gens dat in der waerheit is so steet in ons op
 also grote omwerdicheit to ons seluē dat wy ni
 et en wetē wat wy dencke mogen. vñ ons
 verwondert dan dat wy gade niet hebbe yn
 meerre werduheidē vñ ons yn meerre onwer
 den. Want al mochte wy gade also veel wer

dicheide gegeue als alle creaturē re gedede of
doen mochte na in elike ogenblitke et solde
ons alse niet duncke. **V**n al mochte wy ons
selue yn also groter onwerdicheide hebbe als
alle creaturē re ghaddē et solde ons alle der
ne duncke tegens dat wy verdient hebben.
Dat wy also grote heere also vole misdaen
hebben. vñ wy so cleyne syn vñ so onwer
dich die ons so puerlike gemynt heuet dieso
wonderlike groet is. **A**ls wy dit al an sien
wille so sal in ons vstaen also grote weerdich
heit to om. vñ onwerdicheit to ons selue dat wy
anders niet en solē kenne gedencke dan wy
ons geheelike late vñ to gronde ons selues ver
tren vñ sterue in gade vñ daer sole wy vynde
een selich leue vñ smaken dat nymemant en
gesmakede die sins selues to gronde nre en
vtriede na wyse der ondoget noch en staet in
gade ouer myds vntthogen vñ gebreken yn
mynen. **S**iet so dat wy vmermeer vnse ge
schapēheit mogē vliessen wy en moete crea
turē bliue. Want selich syn se die in gade
sterue se solen voertyn roeste vā oere arbe
de vñ oere werke solē om nauolge. **W**ant
yn eliken tokeer dat se om to gade kiere yn
mynen. so onthogen se om seluen yn gade ou
myds. **V**n dan volge om oere werke na. **W**at
se daer een myt gade syn yn mynen. dat is ba
ue alle werke der cranche. **V**n also se om ontho
gen yn gade ouer myds mynen vñ weerden
een myt om. also vntfincken se oere seluen

mynen

ouermirddes oetmoedicheit yngade daer se
oers selue to gronde sterue in gade vñ weer-
de en leuen myt om vñ daer heft he om ont-
hoget ouermirde mine in gade vñ to gronde
gestorue ouermirde oetmoedicheit ene hoethde
vñ dat is god. Want also hoge is god onder
ons als he is haue ons al ist sake dat die
wertē vñ die oefenynge die daer to leyde
myt gelijck en syn. Vnde weert sake dat
wy ouermirde die gracie gades onde onse oe-
fenynge vñsunderlynge antefiene die
groetheit gades vñsne truwe vñ vñse
cleynheit vñ vñtruwe als ic dincwile ge-
secht hebbe. Wāt et is so mynlick vñ genoeth-
lick te antefiene vñ ^{Noe}smakelick dat my vñon-
dort dat wy des emich tijt mogen vergelen
to oefene dat wy nre daer to en que men.
vñ wy vñs selues to gronde kunde gesterue.
Seyt na den wesen mer in der vñdoget
vñ vñs selue versmade dat nochtāt to ver-
wonderē is. daer vñme en sole wy myt af-
late dat eenpartlick to oefenen. Want et
is die vruchtbaerste oefenynge die ic nu
wet te comē haestelick to gewariger oet-
moedicheit. Vñ al mochte wy ons to den
eerste to gronde myt versmaen wy solden
doch ene beque mytheyt in vñs maken ou-
ermirde die gracie gades vñ vñse eenpaerlike
oefenynge bet vñ haestelike vñs to lāne
vñ en soldē myt so smaerlike beriet weerde
noh myt so groter vñmēde valle op die

gene die ons druckē also of wy des myt en oefen
den. **W**at als wy gewaer wêrdē dat wy be
roet wêrē so solde wy wîse gemoede to gade
kierē vñ an sien wat vñse getrunne wortut gedaē
heft vñ wie he is vñde dat he so oetmōdich so neder
vñ so vngachtet was dat he was als een stene
kē daer mē vp tredet vñ met genaer en weer
det. **A**ls he oet spraket dor des ppheten mont.
Ic bin een worm vñ met een myrtyche vñ ene
vernverpincge des volkes. **A**ls dan die myn
nende mysche dat an siet so wort he myt so
groter vñwêrdē vp om seluē siende. dat vñ
synē willē met liden en mach. vñ he so ^{he} vele
vm om geleden heuet. **J**a vñ vm die mysdaet
die wy vdiēnt hadde tegē em die vñse here vñ
vñse god is. vñ die vñs to also groter erē ge
scapē hadde. vñso puerlike gemynt heuet dat
he em seluē nauwe gelidē kan. **V**ñ die vñweer
dicheit die he dan vp om seluē heuet die sachtet
seie dat he den genen die em dat liden andoet
vñso groter vñwêrdē met en heuet als he sol
de en kierde he em myt so groten vñwêrdē
met vp om seluē. **I**c der wil he dat hijs voer
getoent is comparlick oefenē vñ met mynende
ogen an sien vñ des wael waernemē vñ dan
to sijnre puerre eren. **W**ant edelre is die eer
gades puerlike voer to settē vñ daer vñme to
done vñ to latē dan vñme die vruchtē der
doget. **W**ant myne oefenē to gade wert vñ
edelre dan doget to oefenē vñ gade. **W**ant
myne is die tōtteste wech die to gade wert

leert. **V**n daer vme weerdē dat al meest gevoeli-
 ke mynschen die meer oefenē myne dan dogede of
 te werke der dogeden. **W**ant gene doet en
 smaket ouer naetuerlic sunder myne. **W**ant
 myne is een forme der dogede. **W**nde dan sole gy
 ouermysde oefenynge vā mynen v seluē yn so
 groter vnnweerdē hebbē dat gy allene v seluē myt
 versmaen en sult mer gy sult oet wael lidē mogē
 dat v ander mynsche versmaen. **W**nde myt
 allene dat v ander mynsche vsmāen mer sult
 v oet verblidē dat mogē versmaet sijn. **A**lso veer
 als gy des gene sake gerechtelc en sijn. **W**nde
 myt allene verblidē dat men v vsmade mer
 alle dat liden dat men v andoen mach sal v
 cleyne dunckē vū sijnre ewiger eien willen.
Vn vnden meestē lidene soelt gy den meesten
 smacke vvnndē. **W**at daer mede sult gy em alre
 gelikest weerdē vū behagē. **W**at geen dynck
 vū eertike en is edelre dan dogen vū liden
 vū mynen vū gades willen. **W**ant hadde
 enich dynck edelre geweset god die vader hed
 det sijnē lieuē sone gegeuē. **L**aet vns dan geer-
 ne liden vū dat wy vnsen getruwē vrient
 gelike vū behagen mogen. **V**n en laet vns
 nyet groet wege dat wy liden of genedert
 weerdē mer laet vns groet wegen dat god
 geverdiget dat wy to sijnre eien rechtē lidē
 solēn mogen. **W**ant ouermysde lydene so come
 wy to gemariger bekēnyse vns selues vū yn
 der gemariger bekēnyse vns selues so beuynde
 wy gewaerige oetmoedicheit. **W**ant sunte

bernaert secht dat oetmoedicheit is ene deget myt
welker die mynsche em seluē snoede kent ouer-
myds gewarē bekēnē sijnē seluē. Want nū
mermeer en dwelt he die een gewarich nauo-
ger is der waerheit. Want die waerheit en
mach niemant bedriegē. vñ ist dat gy v vnde
spiegel der waerheit seluē wilt nauwe mer-
kē gy en sult v seluē nūmermeer bedriegen
noch bedragē weerde. Want als kēnisse
der waerheit yn vns vp geet so vndersoecht
se die nacht der vnnwetenheit. se vdrift die
geuynsicheit. se vnderket valscheit vñ ydel-
heit. vñ se brenget ene hulpe der oetmoe-
dicheit. Want als die waerheit den mynsche
toent wat he is vñ wat he mysdaen heuet
vñ dagelikes mysdoet. want als dauid secht.
Vre mochte alle die gebreke bekēnē so ne-
dert he em. vñ ouermyds der oetmoedicheit
so versmaet he em seluē. Vñ want die oetmoe-
dicheit is ene myne der nederheit vñ ver-
worpenheit. Als die mynsche dan oūmyds kē-
nisse sijnē seluē em seluē vsmaet gewaerlick.
so wil he oet sonder twiuel dat on andere
mynsche veruueerde vñ vsmaen. Want
anders en vsmaede he em seluē waerachte-
lic myt. noch en were een gewarich oetmoe-
dich mynsche. Want he noch myt en mynt
nederheit vñ vsmaet te sijn. Vñ also als
die houerdige mynsche em seluē haue alle
andere mynschen mynt myt also he is. mer
also he went te sijn vñ yn sijnē seluē oge

9
eersam vñ groet dūctet vñ begeert dat en
ander mynshē voer groet vñ eersam achten.
Also begeert die geware oetmoedige mysche
die om seluē yn vmveerde vñ vsmactheidē
heuet. dat en andere mynshē oet yn vmve
erde vñ vsmactheidē hebbē. **W**ant een dyn
dat ic myet lief noch weert en hebbe en vsmac
ic myet allene noch en verweipe. mer my
dūctet dat et alle andere mysche oet vsmac
sldē vñ verweipe. **A**lso doet die geware oet
modige mysche die ouer myds kēnisse sijn
selues em seluē vervmveerdiget. vñ myet al
lene vsmact em seluē mer em dūctet dat
he meer dūch is vñ verdient heft dat en alle
andere myschen yn vmveerde vñ yn ver
smactheidē sldē hebben. **V**ñ dit soelt gy
wetē ist dat wy verblidē als men vns eer
doet. vñ bedrouē als men vns versmaet.
dat wy dan mynen gheert to sijn. **W**ant
wy vbliden vns in der ere. vñ als men vns
vsmact so en kūne wi des myet gelike dra
gen want wi vns bedrouē. **S**u mochte ymāt
segen dat veel myschen sijn die em vbliden
als men se eert. vñ bedrouē em als men se
vsmadet. die nochtāt em seluē als em dūc
ket yn vmveerde hebbē vñ yn myshagene.
mer dese en hebbē die doget der oetmodicheit
myet. **S**o wre dat myet gelijc en mynt dat
men en vsmact. mer verblidet dat mē em
ere doet. he sal wetē dat he em seluē yn
der waerheit noch myet en myshaget. vñ

en sal niet wene ^{dat} de he gewarich oetmoedich
sy. **V**n daer vme die em noch aldus ge
uoelt. vñ daer die wortele der houerdien
yn groet vnde heerschapret. he sal wete
dat he noch myt oetmoedich niet sonder
truyel houerdich is. **W**ant also lanige als
wy myt blidelic vñ gerner en nemen ver
smaetheit vñ vm gade myt en mynen ver
worpenheit. also lanige sole wy wete dat
wy gewarich oetmoedich noch myt en sijn.
noch yn der waerheit vns myt en vsmaen
al mochte vns duncken dat wy vns ver
smaden. **S**unte Iheronim⁹ satuet to eeme
mīrrouwe vñ secht. **H**auē al spreket he
so vlu die geuinsede oetmoedicheit vñ na
volge die waerachtige oetmoedicheit die
cristus geleert heuet. yn welker gene ho
uer die vborzen en schuelt. **W**ant vole
mynsche volge den scheme of den schyme
deser doget. mer luttel volge waerachte
lic ere waerheit. **W**āt et is wal luyt to
hebbene een versmaet cleet to dragene
vñ sachte grote. vñ des anders hande to kusse
ne. vñ gaen myt nederlage houede. myt
nederlage ogen. vñ myt den monde to la
uene die oetmoedicheit en nederheit. vnde
myt lamsome denlikken stemmen voert tobreng
gen die woerde. dūcke te suchte. vñ sich belie
een sunder vñ een vmulte mynsche. **D**it sijn
die teikene der oetmoedicheit vñ is guet sēder
ist dat he gemoyet wert myt ene deyne of

lichten woerde of werke. so boert he snellic
op die wijnbravve sijnre ogē vñ vpractytet
sijn houet vñ die ^{dat} dellike geluct sijns mondes
wort ver wandelt yn een vlich ropē of yn
vnsachtē ant worde. dit en geliket der oet
moedicheit nyet. Aldus en dede cristus nyet.
Want he heft vns nyet synē exempelen gele
ert een ander oetmoedicheit daer he vns
mede trectet em nato volge vñ secht. Leet
vā my dat ic sachtmodich byn vñ oetmoe
dich byn vā herten. Die alse he vmalediet
waert so en vermalediede he nyet weder
vñ doe he leet so en dawwede he nyet. Wel
ke oetmodichhede vns bewiset sante peter
die secht. Weset barmhertich vñ oetmodich.
nemant geuede quaet voer gilet. noch mala
dijt voer vermaledijt. Alle geuynsichede yn
woerden vnde yn seden weerde vā dy geno
mē. vnde in alle verdriete so hebbe behage
like woerde. Want vduidicheit des vnrech
tes bewiset den waren oetmodigē. Dit selue
tuget oet gregorius die secht dat droefnyssē
vñ veruolghinge tonē wat yn vns verbor
gen was. Want also als die houer digen
em verblidē vā der eer die men em doet
also verbliden die oetmodigen em diutke
wile vā dat se versmaet weerde vñ medat
se voelen dat ander lude volgen dat ordel
dat se van em seluen bynnen yn em hebbe.
Vnde daer vñ die oetmodige mynselje
en nedert em nyet geuynstlic noch nyet

no

allene myt der tuncgē mer myt dē wert
ken vñ yn der waerheit. **V**ñ verblidet em
als he vernemet dat andere mīschē vāem
voelē nederheit vñ vsmadicheit als hefel
uē vā em geuoelt yn der waerheit. **W**āt
een geuarich oetmodich mīsche en wil myt
sijn geachtet oetmodich mer vnweerdich
vñ verblidet em als he vsmact wert.
bedrouet em als he geeert wert. he such
tet yn voerspoede. vblidet yn wederspo
de. he heft amyt yn rīcheidē. he weynet
yn weldē. he wert gecruteget yn hoedheidē.
vñ yn gebreke vblidet he em. tītlic lof ver
smaet he. **A**lre erē achtet he em vmoer
dich. geuīnsicheit vluet he. vñ mynt die
waerheit. erdesche dynge vget he. vñ
begeert die ewige dynge. vñ en bekenet
gene dynge die der werlt to behoere. vñ dat
he verdene mach dat hemelsche guet. **E**m sel
uē en plecht he myt to vmetē. syne nachte
ofte gracie die he heft en schryft he em myt to
mer bekenet oetmodelike alle gouē comēde
vā der godliker guderterenheit. he begeert
alle tijt verborgē to sijn of dat wesen moch
te sonder schade sijn euenkerste vñ dat
he myt enē cleynē beromē of houerdie myt
et besmytten en weerde. vñ he vblidet em
oet vā der gerechticheit gades die dat gheheng

get dat he bedructet vñ vsmact wert van
sme euckerste vp dat he em vdelike myet on
verwane. he vblidet em oer vā der guetheit
gades die em vntrectet houesche vñ smectē
de woerde der mynsche vp dat he allene yn
em vulmakelike rustē moge. vñ genae-
like vblidet he em in versmaetheidē. **O**
vñ wo selige verwandelmuge der hant
des ouerste dat die gene die wende icht groet
wesende dat em nu duncket als of he nergen
to en dochte vñ claget seer dat he so vnbekēt
gewesen heuet em seluē vñ so cleyn gewegē
heft syne vnselicheit vñ so seer gemynt eigene
hoetheit. **E**der wāt he ouer myds der waer-
heit geleert is to bekenē syne ewigene nannheit
vñ vnselicheit so duncket em dat em tobehoert
dat men em in vnnede hebbe solde vñ dat
he vā em seluē vnrecht ordel gegeuē heuet
vñ bedragē was do he ychtes waende to sijn.
Want sunte augustin⁹ secht dat die mynsche
vā em seluē niet en heft dan sunde. **V**nde
wo groet dattet schene sūde gade en weert
myet guet. **V**ñ daer vme wāneer wi ychtes
wenen sijn vñ begeerē icht geachtet to sijn
so sijn wy bedragē. **O**ñ nemet hijs af een ex-
empel. **I**c sette et sijn twee mynsche die een den
anderē hebbende in groter vnnede vnde
versmaetheidē dat he des anderē wille.
sme woerde vñ rade al tegē is vñ weder-
secht. vñ also he en yn vnnede vñ hate
heft so duncket em dat en alle anderē my

toe

ſchen hebbē ſoldē. **V**n̄ alſo he em yn vnwe
erdē is alſo wil he dat en alle andere myn
ſche hebben. **V**n̄ heft he enyge natuerlike
gawe of gracen die en toenen mochtē die
begeert die ander dattet verborgē bleue vp
dat he myn geeert worde. **V**n̄ iſt dat men
en eert of priſet ſo hoert he dat node. mer
v̄ſmaet men en ſo v̄blidet he em. **W**ilt gy
dan oetmodich werde ſo doet v̄ ſelue alſo.
Vn̄ dat een mynſche ſynē vrant quaet is
vnde ſchadelic tegen gade dat doet oet tegē
v̄ ſelue looflic v̄n loenlic. **W**ant gy genē v̄
ant hebben en mogē die v̄ ſchadeliker v̄s dā
gy v̄ ſelue gewefet hebbet. **W**ant kunde
gy v̄ ſelue wael verwynē ſo en moget gy
genē vrant hebbē die v̄ lettē kunde. **W**āt
die werlt v̄n die vrant vā der hellē en
ſtridē vp vns myet dan myt vns ſeluen
v̄n myemāt en wort meer gequeſſet dan
vā em ſelue. **W**ilt gy dan alle unwe v̄vā
de verwynen ſo verwynet. **E**erſten v̄ ſelue.
Vn̄ iſt ſo dat gy die doget der oetmodicheit
volcroemlike beſittē wilt ſo leert gade volcroem
like mynen. **W**ant die myne is een moder
der oetmodicheit. **V**n̄ alſo voele alē myne
to gade yn v̄ vermeerret alſo voele meerret
oetmodicheit to v̄ ſelue. **V**n̄ ouermids m̄
nen to gade wart ſo leert gy kēnē dat gy
v̄ ſelue to vnrechte gemynt hebbet. **V**n̄ die
myne to gade ſal v̄ lerē wo gy v̄ ſelue to
rechte mynen ſoelt. **W**ant alſo veer mynet

12
gy v to rechte als gy v voer die hoerheit ga-
des nedert vñ vsmact. **Vñ** also voel als gy
v nederē künē vme gades willē also voe-
le hoget god yn v vñ also is hogen nede-
ren vñ nederē hogē. **Wāt** daer wy ho-
gē ouer myds houerdicheit vñ eygene mī-
ne daer nedert god yn vns vñ daer wy
vns nederē oūmyds oetmodicheit vnde
vertren egeme mynen daer hoget god
yn vns. **Want** so voel als wi vns seluē
mynen vnordelike also voel mynet god
yn vns na wise der gracen vñ der do-
geden. vñ also voel als wi vns seluen
nederē vñ versmaen vme gades willē
also voele meerret god yn vns myt
gracen vnde myt dogeden. **Vñ** also voel
als gracie vñ dogeden edelre sijn dan qua-
etheide vñ vndogeden also voel ist edelre
vns seluē to haten vme gades willen na
wise der doget dan vns seluē to mīnē
na wise der vndoget. **Mer**ch is een
oetmodicheit die noch dieper vñ edelre
is **Als** dan die ziele oūmyds mīne vñ
langge oefnyngge vñ manithuoldich
vermyne vñ steruē oer selues gestoruē
is **icht** na den wesenē mer na der vñ
doget dat ze yn eer geuoelt ene gene-
ychtheit to nederheide vñ die gene-
chtheyt to nederheide is recht als oftet
gewesent weer yn eer dat ze eer gene-
tichte en daerf doen. **Gelint** dat een

houerdich mynsche generget is weder he
dat weet of niet en weet dat men em ere de
de of voert sette. Also is die grond des oetmo
dygen mynsche geneiget to nederheide vñ
vngerechtet to syne. Vñ also die houerdy
ge em meest vbluet daer men em die mees
te eer bewiset. Also verblidet em die gront
oetmodige mynsche daer men en meest
nedert vñ versmaet. Want daer is alre
meest geestelikes smakkes vñ blitschapen
yne. Vñ dat aldusdarnich mynsche mochte
hebbē alle den smak vñ blitschap die alle ho
uerdige mynsche reghadde so weer die
smack al cleyn tegē den smak den een
gewarich oetmodich mynsche geuoelt daer
he sijn selues vertpet voer die hoge weer
dicheit gades vnde dat puerlike vme syne
ewige ere. Want een gewarich oetmodich
gront en ist gene pyne dat he em nedere
mer grote vroude. mer dat men em grote
eer dede dat solde em pyne sijn. Want
em duncket dat he eer vñwerdich is.
vñ sijn gront is geneiget to nederheide
als gilbert⁹ secht. Dat die oetmodige niet
en is to ruste voer dat he die nederste stat
geuonde heuet vñ als he die heft dan is
heto vrede. Die nederste stat dat is niet
ergens beholdē na wise der vndoget. Vñ
want wi alle tijt hebbē af to leggene so
langge als wi sterflick sijn so sole wi alle
tijt staende wesen na der neersten stat.

Want vnrwerdē dat is weerdē. **N**iet na
 wise des wesens mer na wise der onge-
 licheit. **V**nde weert sake dat ymant seg-
 gen wolde dat vnsynckē yn oetmoedicheit
 dē die nederste stat weer ic en wolde daer
 nyet vme stidē. mer my duncket dat vnt-
 synckē yn oetmodicheit dat is vntsynckē
 yn gade. **W**ant god is die grond der oet-
 modicheit vñ god is bauē alle stat vñ vñ
 der alle stat allene hoge. vñ tusschē die
 nederste stat vnde nederheit is vndercheit
 na mynē dunckē. **M**āt die nederste stat is
 myet ergens beholden na wise der vndoget.
 vñ nederheit beuindē dat is vntsyncken
 yn oetmodicheit. vñ dat is een vnyetē
 yn gade vñ steruē yn gade. **V**nde want
 wi alle tijt af to leggē hebbē so langge als
 wi leuen. vñ myet hebbē af to leggē is
 die nederste stat. **D**aer vme en kenne wi
 die nederste stat myet tigen. **W**ant wre
 was so oetmodich he en hedde noch oetmo-
 diger mogē sijn. **O**f wie wīde so seer he en
 hadde meer mogē mynen behalūē xpūs.
 vñ daer vme en moge wi die nederste stat
 myet hebbē yn oetmodicheidē. vñ daer
 vme so en late wi vns myet genoegen so
 langge als wi sterflit sijn. **M**āt wi alletijt
 mogen oetmodiger weerdē dan wi sijn. **V**ñ
 dat is harde lustelic dat vns here god so
 groet is dat wi en nūmer meer genoech
 reuerēcie vñ weerdicheit en solen mogē

doen. **I**n al mochte elc mynsche so veel doe
als alle myschen vñ eniggelē yn elcken
ogēblitke. **D**er daer wi vns vntsynckē
yn oetmodicheit daer genoeget vns vñ
daer doe wi em genoegh myt emseluē wāt
wi daer een leuen myt em sijn. myt van
nature mer na wise der vntsynckēheit.
daer wi ouermiddes oetmodicheit vnser
gestapenheit vntsynckē vñ vntulotē sijn
yn gade die een gront is der oetmodiche
it. vñ daer yn en gebreket myt want yn
sijn vns seluē vntsyncken yn gade vnde
daer en is noth geuē noth nemē. **V**ñ wāt
een oetmodich gront dat bequemeste vnde
puerste vñ starckeste wat is die gracie ga
des yn to vntfane vñ to beholdene vnde
daer god sijn gracie alre lieuest ynstodet.
laet vns dan oetmodich sijn. **W**ant oet
modicheit is so groet vñ so edel dat se ver
dient dat men myt leren en mach. vñ
se vntfangget vā gade dat se myt woer
dē wemāt toenē en mach. vñ se is een
wederherlmaeker der gebrakēre carita
tē. **W**ant als wi gedaen hebbē dat ga
de myshaget vñ dactre wile doen
meer dan wi gewetē kū. nē dan is
allene die oetmodicheit bequeme die
swoene weder toe make ne. want
een oetmodich helpen vnser mysdaet be
haget gade vñ vgeuet dat mysdaen
was. **D**ie oetmodige mynsche en kan

em myet verheue noch mystroestē noch stri-
den noch gloriēre. noch en kan myet stride
vm dat syne recht to makē noch syne ge-
rechticheit to bredene mer to vbergene.
he en were daer to gedreue vā gade of vm
grote orbar der mynshē als sunte paunel
dede. vñ dat doet he myt pynē vñ groter
bedructheidē. want he is meer geneyget
verborgē te sijn. **D**ie oetmodicheit is
behoedersche der gracen. vñ se kan die gue-
dertierēheit gades also ordinerē woe se
meer to nemt so er duncket dat se mynto
nemt. Want al ist dat se koemt to den
hogeste grade der geestliker oefnynggen
em wert icht vñ volcomēheidē gelatē van
den ierste grade vp dat em dunckē mo-
ge dat he nauwe comē sy to dē iersten
grade. **D**ie dan voertgan wył vnde
hoger weerdē. em is noet dat he oetmo-
delike vā om seluē geuoelē. **W**āt he is
dwaes die yn enger verdienstē of yn
helicheidē of yn wijsheidē em betruwet
dan allene yn oetmodicheit. **W**āt alle
weerdicheit vñ edelheit is vñ weert vñ
vnedel dat en sy dat se oetmodicheit wer-
dich vñ edel make. **D**ie oetmodicheit is
allene bequemelit alle die stride der wy-
ande to schozene. vñ se is die allene bae-
te kan doen yn allē dynggē. **I**f he sieck he
danckedes gade vñ nemt dat als van
der hant gades. **I**f he gesont he dancket

gade vñ ^{is} die eernstiger yn den dienste ga-
des. **V**ersmaet men en he dancket gade
daer af vñ dencket dat he dat vp em ver-
hengget vp dat he em nyet vewenē en
solde. **V**nde em duncket dat he des voel
meer weerdich sy dan menē em doen
kan. **D**oet men em eer em duncket dat
he des quellit weert is. vñ vsmact em sel-
uē die meer. **W**ant sunte gregorius secht.
Die den gode mynsilic eert he geyfelt en en
mynde yn den herten. of em duncket dat
et god vp em gestadet vm syne trancheit
dat he em nyctes to seer mystruwen en
solde. **C**ortelike gesicht een schalt oge heuet
he vp em seluē. **A**ls dat gode dat yn em
is to vclernē vñ verbergē. vñ een dery-
ne gebret groet to wegen vñ to tonen
also veer alst yn em is. **V**n he heuet een
guderteer oge vp sijn euckerstē. als een
clerne doctet groet to wegen. of een gro-
et gebret clerne to wegen. of die tran-
cheide of die menynge to vntschuldi-
gen. of dat god vp em gestadet heft vm
sijn beste vñ dat em namaels ene grote
hulpe wesen sal em seluē to meer to nede-
ren vñ de eernstiger sal sijn yn den
dienste gades. **O**f em duncket dat he
voel swaertiker solde geuallē hebben.
hadde he so seer betoert gewesen. vñ
dancket des gade dat he vp em nict
en gestadet so grote becoringhe. **D**ie de

sen gront der oetmodicheit aldus besetē
heuet he en heuet gene noet dat men
em voele segge **W**ant he vntfeet meer
vā gade dan men em seggē mach vñ
dan he seluē solde mogē seggē. **W**ant
se sijn allene die leert vnder gades
mer dat hñr geschēue is dat is vñe
yn den wech to comene to gewariger
oetmodicheit vp dat die gene die be-
geerten hebbē to oetmodicheidē. dat se
die bet sollen rukē mogē to meer begere
wariger oetmodicheit vñ die bet bekēnē
mogē wat oetmodicheit is vñ wat em ge-
breket to der oetmodicheit. **W**āt een stedi-
ge herte begerte is ene grote hulpe to co-
mē to gewariger oetmodicheit. **U**nde
wāt een oetmodich gemoede is dat beque-
meste vat die gracie gades yn to vntfane
so duncket my dat een oetmodich gemoe-
de dat der gracie gades genoech wil
sijn vñ waernemen wil eenparlic dat
vmyds gracie yn em vñmogē sal dat die
geest der houerdicheit vermach yn den
houerdigē mynshē. dat is. also em
die houerdigē vblidet yn hocheiden
vñ yn eien. also vnde voele bet vñ ge-
waerlitzer sal em die oetmodige ver-
bliden yn nederheidē vñ vñmaetheidē.
Wāt eenparlitze oetmodige oefning
ge des oetmodigē oūmyds der gracie
gades is mechtiger dan die ongeor-

no

dende nature vñ v̄mach ouer myds oef-
w̄ngge die houerdige neigtw̄ngge
verwandelen yn oetmodiger geneich.
Want sunte ambrosius secht dat eenpar-
like oefw̄ngge. maket een ander na-
tuer. dat is se doet verwādelen die
geneichtheit der nature. Vermacht dat
oefw̄ngge. voele bet vermacht die gracie
gades yn den oetmodigē mynschen ver-
wandele eenparlike oefw̄ngge die vñ
geordende geneichtheit der nature. **W**nde
daer v̄me wert vns gracie gegeuē vp dat
se een gelijc gades yn vns matie solde vñ
afleggē dat ongeordent were vp dat
god gene vnhebbelicheit yn vns en vū-
de vñ vngelyndert yn vns werken
mochte syne lieueste willen. **W**ant so
vole als wy afnemē na wyse der v̄ndo-
geden. also vole neemt god yn vns to
vñ werden om gelijc. **V**ñ als wy nret
meer af to leggen en hebbe dat h̄yt nret
sijn en mach. **W**ant so langge als wy
sterflūc sijn so hebbe wy genōth af te leg-
gen. mer die mēst afleggē kan die is die
lylligeste vñ daer mach god alre vollen
comelikest syne lieueste wille mededoe.
Wñ al weert dat wy to den eerste daer
to nret en künde gecome v̄smaet te sijn
sonder bedructheit des herten daer v̄me
en sole wy nret aflate te stane na volto-
menre oetmodicheit. **W**ant een oetmo-

dich mynsche vmyds die gracie gades ver-
 mach vole. **V**n oet is een mynsche hebbe-
 liker vā nature to oetmodicheidē dan
 die ander vñ wort myn beruert yn ver-
 smaetheidē dan die vnhebbeliker is
 mer daer vme en is he myet de hyliger
 mer die is hyliger die miliker stirdet ver-
 myds die gracie gades vñ des meest waer-
 nemt. **V**n vp dat gr to deser oetmodic-
 heit te bet comē mogē so sal ic v die substā-
 tie vā dat hiir voerscreuē is myt cortē woer-
 dē seggē. **D**ie to deser oetmodicheit comē
 wil he moet bekenē dat he vā em seluē
 myet en vmach sonder die gracie gades
 vnde moet anseē die groetheit gades
 vñ syne truwe to vns vñ syne selues clep-
 nheit vñ ontruwe. vñ moet em to gron-
 de vsmadē leuē vñ dunckē latē dat mēs
 nūmermeer genoeth versmaen en mach
al mochte he liden al dat alle creaturē
 ve geleden. vñ hiir wt sal yn em vntspr-
 ynggē ene vryheit to gade vñ koenheit.
Want so oetmodiger so vrier vñ koemer.
 wāt die oetmodigste is die vrieste vnde
 koenste. vñ he sal sijn gemoede vñ alle
 syne crachtē vp ruchtē gade to lauen vnde
 to danckē. **V**n al mochte he gade so seer
 lauē vñ danckē als alle creaturē ve ge-
 deden yn elckē oghelichte em solde danckē
 dat dat alte clepne weer. **V**n also en sal
 he em seluē myet genōth kūnē versmaen

noch gade genoegh eren vñ lauē. vñ yn al
desen vntbrekē dat sal em best smakē
vñ en sal genē smac sockē yn geemre oef-
niggen mer al dat he doet dat sal he puerli-
ke doen to der ere gades. **V**nde al weert
so dat he swaerheit geuocelde yn den diens-
te gades dat sal he nemē vā der hant ga-
des. vñ dat dat god vp om vñhengtget om
sijn beste. vñ em sal dunctē ouermids oet-
modicheidē dat em geestelic smac myt
to en hoert vñ sal gade myt em late doen
al wat he wil yn tijt vñ yn ewicheit. vñ
dat sal em bet smakē dan of he wunschē
hadde yn der ewicheit. vñ al ist lustelic
gade lauē haue alle wert voele lusteliker
ist gade to siene. want et leidet dieper
yn gade vñ ys meer een lide dan een
werke. **D**at wy dic doget der oetmodi-
cheit aldus vertigē motē des helpe vns
die gront der oetmodicheit dat god sel-
uen is. Amen. **Van gehoersamheit**
Want gehoersamheit die eerste doget
is der oetmodicheit so ist guet dat wy
vp dat fundamēt der oetmodicheit
stichtē gehoersamheit. **W**at is gehoer-
samheit. **G**ehoersamheit is ene doget
ouermids welcke die mynsche synen
eygenē willē vertryet vñ wtgaet. vnde
vertaefet to doene dat men em heitet
doen yn gade. **G**ehoersamheit is een
neder vnderdemich gebroecsam gemoe-

de vñ bereitwillicheit to allē guede dyt-
 gē. **G**ehoeersamheit maket den mynschē
 vnderdānich den gebadē vñ verbadē
 vñ den willē gades. **V**ñ se maket die
 synne vñ die voelike trachtē vnderda-
 nich der ouerster redene. **A**lso dat die my-
 sche betemelikē vñ redelike leuet. **A**nde
 se maket den mynschē vnderdānich vñ
 hoeisam der heiliger kerken vñ den sa-
 mēten vñ den prelātē vñ eere guder
 leer vñ oren gebadē vñ oren guden rade
 vñde allē den guden gewoentē die mē
 pleget in der heiliger kerstēheit. **S**e ma-
 ket oec den mynschē bereit vñ boetsam
 allē mynschē in rade vñ dade vñ vñdiēste
 lyflic vñ geestlic na dat es een ygelic be-
 hoeft vñ na bescheydēheit. vñ se maket
 vrede in vñsamēnigge. wāt mēmant
 en mach gewarich vredeisam sijn dan
 die gewaer gehoeisame mynsche. **A**n
 he wort gemint vā al den genen daer
 he by wandert. **W**ant he vertryet wil-
 len vñ myet willē noch he en berdet
 myet noch en vlongget sijn gebot mer
 also vroe als men em gebiedet so is he
 bereide enē rewelike. **O** woe luttel vint
 mēne die also volcomē gehoeisā sijn
 vñ epgens willē vertegē hebbē dat se
 myet en willē dat god dede na oren
 willē mer die alletijt berert sijn to doe-
 ne dat god oer here wil vñ sonder

vnderlaet spreke mit sunte pauwel **H**ere
wat wilstu dat ic doe. **W**ant gehoersam
heit is ene doget sonder welck geen wert
so groet en is een voel cleyne wert watter
sy is voel beter gedaen yn gewariger ge
hoersamheide. **E**t sy mysse to hore. **I**a oer
to lesen of to contempleren of bedē of wat
gy mogē dencke. **N**emet twe cleyne wert
ke welc du wilt dat ene do wt gehoersam
heit vñ dat ander doe wt eygen willen.
dat ierste maket gehoersamheit voel edel
re vñ beter dan dat ander. **G**ehoersam
heit werket alletijt dat alre beste yn allē
dynggē vñ voer allē dynggē vñ oer en
drielt geredite gehoersamheit nūmer
meer noch en vsmet nyet. **S**o wat ve
māt doet yn enyge dynggē die gude bere
de gehoersamheit en darf nūmermeer
gebeterē oer en gebreket geens gudes.
So waer die mynsche yn gehoersamheit
des sijns nyet en soeket vñ wtgaet sijns
selues vñ des sijns getroest daer an den
seluē moet god ingaen weder vā node
dat is also veer als wy vns selues vñren vñ
steruē na wise der vndogede. also veer
wort god yn vns gehoget na wise der
dogeden vñ sijner graciē. **O**n wo wy
meer vñ meer vns seluē vertren na wi
se der vndoget. wo wy vns seluē bet vñ
bet sijn na wise der doget. **W**ant noie
is bet sijns selues dan die sijns selues ge

weldich is. vñ die mach em sonder hinder
 vry vprichte gehelic to gade. wāt he is
 sijne selues vry vñ heuet syne siele vñ sy
 ne honde to geue waer he wil vñ wan
 neer he wil. vñ dat en mach nyemant
 doen dan die sijne selues gestorue is yn
 gade na wise der vndoget. wāt wy en
 mogē nyet vergaen vñ die gevriet vñ
 vā gade ouermysd gincie. Want die
 em seluē nyet en wil. den wil god. vnde
 yn em en sal nyet geuonde weerdē ic wil
 aldus of also. ofte dit ofte dat. mer he sal
 puerlic wtgaen sijns selues. Vnde die
 sijns selues to gronde wtgaen kan die
 heft al dat he begeert. Want gades wil
 len mynt he bauē al dat em god geuen
 mach. vñ daer vñ daer vñme yn den al
 rebesten gebede dat men biddē mach
 dat is. Here geuet my dat gy wilt vñ
 doet my na uwen willē yn alre wijs.
 Dit gebet geet bauen vñ is hoger dan die
 hemel bauē der eerde. Want al ist harde
 genoethlic to geuolē antworde vā gade
 yn vnsen gebede daer wy byddē vñme gin
 cie vñ vñme hulpe so ist voel genoethlicer
 to stane to den lieuestē willē gades vnde
 syne willē voer al vñ na al vñ yn al
 to begerē. Want dat was dat hogeste
 gebet dat xps vñse beholder ye gebedede.
 als daer he sprac na den lesten auent
 male. **S**diet vader mijn wille mer uwe

wille geschec. **D**at was den vader eendat
genoechlikste dat eerlikste vñ mynli
kste woert vñ vns dat orbarlikste vñ
seligste vñ den duuelē dat schandelikeste
vñ verueerlikeste dat cristus ye gesprac.
Want yn ouergeuene synes willē nader
myfcheit so sijn wi alle beholdē of misel
uē willen. **O**nde aldus wort dat willen
gades den mynendē oetmodigē mynsche
syne hogeste vroude vñ alre meeste gelustic
heit na geestelike beuoelē. vñ hijs yn is
die nature gedruktet to den nederste vñ
god vbeuen to den hogeste vñ die mynsche
is vntfandic alle der gauē gades. **W**at
he heuet syns selues versaket vñ syns
willē vertegen vñ al vm al gegeuen
vñ daer voer en eysschet he noch en wil
myet. **D**an dat god geuē wil. **W**at dat
wi ons ouergeuē yn den willē gades daer
weerden wi gedopet yn den hellige gees
te vñ sijn die leynder gades. **O**n wāneer
men dat gebet also veer brengget so heft
men wael gebedē. **O**n als geware hoer
samheit myet hebbe en sal. it wille. also
en sal myet vā oer gehoert weerdē. it en
wille. wāt dat were ene vgifnisse der ge
wariger hoersamheit. **W**ant sunte au
gustinus secht. den getruwē diemre gades
en lustet myet dat men em segge of gebie
de dat he geerne hoert. mer em lustet to
hoere dat men em geerne segge of gebie

Den wil. **W**n wāt wy dan gehoersamheiden
 geschreue hebbe so soelt gy wetē dat voel
 puntē hoere to gewaerre hoersamheiden
 sal se volmaket wesen. **T**o den iersten be-
 hoert oer dat se wijs vñ bescheide sy dat
 se wete dat men oer nyet verbiede noch
 gebiede en mach tegē die gebade gades.
 want gene gehoersamheit en mach wesen
 tegē gade. mer gebiedet men ewich dyne
 dat daer nyet tegē en is. als bedē vasten
 waken vñ mēnich ander wert dat to lāt
 to seggē weer woe mē daer eenvoldiger
 yn gehoersam is so die hoersamheit vrucht
 barre vñ edelre ys. **E**n anderē male
 so sal se wesen sympe. dat is allene vñ die
 ere gades vñ nyet vñ sijn gewyn. **U**nde
 al ist so dat men ewich leue begerē mach
 vñc gehoersamheit wille vñ den dat god
 die begunlike sake sy. nochtan woe et
 puerliker to der eren gades is so et beter
 vñ smaetliker is. want puerliker to der
 ere gades gehoersam te sijn dat behoert
 den soenē to vñ nyet den knechte vñ dē
 huerlynggē. **W**ant die ere des vaders
 smaket em bet to behagene dan loen.
 vñ se nemē meer to yn enē werke dan
 die knechte solden doen yn dusent yare
 die gade vñc loen dienē. **G**ehoersamheit
 sal oer wesen blide. want den blidē geuer
 mynt god vñ die bedwonggē dienst en be-
 haget em nyet of luttul. wilt gy dan blide

he gehorsam sijn so leert seer mynen. wāt
die myne maectet al licht. **T**en was me
wert so swaer die myne en verlichtedet
vñ duchte eer cleyne to offerē oñ geminde.
Gehorsamheit is oer plich. want se en ma-
ket geen meritē. also vroe als se hoert dat
gebot so is se bereit to done. **W**āt se geueelt
yn oer ene geneidheit lieuer to done dat
men oer heit dan dat se seluē angename
heuet. **W**ant se geueelt dat oñ leue bet be-
haget dat se doet yn gehorsamheidē woe
cleyne dat were dan emph wert dat voel
groter were wt eygenheidē. Want oer
begeerte is alle tijt daer vp geset oers selues
to vertrene vp dat se to male gades sijn
mochte. **H**e is oer manlic vñ fier. **W**ant
dat men oer heit dat angript se myt so
siren mode dat oer byna geen gebot to
swaer sijn en mach. **V**ñ al mochte se
allene doen al dat re gedaen was et sol-
de oer alte cleyne duncken. **W**ant se is
so fier vñ vā so groter erē dat se al ver-
git dat se gedaen heuet of doen mochte
vñ suet allene an wat em to behoert
daer vñ se dat doet vñ begeert meer
to done vñ is bereyder dan die gene
is die oer het hietē mach. **H**e is oer yn-
nich. want wat se doet dat doet se wt
rechter menigge vñ die eer gades
vñ myt vñ den mynschē to behagē
ne. **V**ñ dat men oer liet dat myt se

van der hant gades. vñ al hadde se enich
 wert begrepen dat is oer licht to laten.
 als men oer enich druck gebiedet al
 weer dat wert meerre dat se begrepen
 hadde dan dat men oer gebode. Want
 oer smaket bet gehorsamheit yn enen
 clernē werke dan eygenheit yn enē
 meerre werke. Vñ die weint dat ge
 horsam to sijn swaer is he en smakede
 ne geware horsamheit. Want so voel
 als gotlic smar meerre is dan natuerlic
 smar. also voel smaket gehorsamheit
 bet dan eygenheit. vnde een wert dat
 gedaen wert wt geware gehorsamheit
 dan wt eygenheit. Want wat vme
 gades ^{willē} wort gedaen vñ gelatē dat moet
 god verant wordē myt emseluē. vñ des
 vrint men een exempel. **E**t was vp enen
 grote dach dat grawe nūnē soldē gaen to
 den hellugen sacramēte vā ordenē vñ een
 pūcrrouwe was daer mede die to den sa
 cramentē soldē gaen vñ dat doen. **D**o quā
 oer abdiffe vñ beuael oer to gaen yn die
 cokene vñ to doen dat daer to doen was
Die pūcrrouwe ginc to hant daer mē
 oer geboet sonder muurmerē vñ myt glo
 ter ynnicheit doende dat men oer hiete.
Do alle die pūcrrouwē dat sacrament
 vntfanggē haddē. do spau daer ene
 stēme vñ segede. **D**ie pūcrrouwe die
 yn die cokene gync heuet alre maerli

Exēpel

keest die vruchte des sacramētes vntfanggē
oūmpds oer gehorsamheit. **L**aet vns daer
vme geen dynt wo groet dat sy myt soli
ker eygenheit besittē wy en mogen vri
lic vñ blidelic laten als ment vns vbiēdet
myt allene vā den genē die bauē^{on} is mer
oer vā den genē die vns gelijc is. **W**ant
die menygge die wy haddē yn den grote
werke salt guet sijn dat is dattet to der
erē gades gedaen sy die behaldē wy yn
den dat wy vns laten vnder enē anderē
vñ daer to die doget der gehorsamheit
die gade voele bet smaket dan enyth
werck dat wy mogē doen wt eygenhei
den wo groet dat sy. **D**ie geware gehor
samheit is oer oetmodich. wāt se is ene
dochter der oetmodicheit. Als dan die
oetmodige hofsame mysche onfuet dat
gehofsame leuē der lyilligē die eenparlic
daer na gheslaen hebbē vñ myt grote beger
ten wo se gehofsam sijn mochten vñ oer
ergē quēduncken vergetē hebbē. vnde
wan se oers selue crancheit gewaer wor
den dat se sik snellike dan lieten. **I**n son
derligge die gehofsamheit oers getruwē
vriendes die een here alre heren is dat
he gelatē vñ gehofsam was to den dode
des cruces. so wort he vntstekē myt be
geerte der gehofsamheit to allen guden
dringge myt allene gade vñ sijnē prelatē
mer mer allen redelike mynsche. vnde

woe se nederre sijn woe et em bet smaeket
 vñ lieuer gehorsam sijn. **W**ant den neder-
 sten gehorsam to sijn is meer steruens
 dan den ouerste. **W**ant so wi ons selues
 meer vñ meer wtgaen so wi em die vñ
 vnsen willē to gronde gehorsam waes myet
 allene sijnē vader mer gaf em auer yn
 die hande der sunder myt em to done wat
 se woldē vñ sonder adēnē. woe wi em geli-
 ker sijn wo wi em bet behagē. **O**n al ist
 groet den ouersten gehorsam to sijn vñ ga-
 des willē. voele meerre ist den geliken
 gehorsam te sijn vñ gades willē. vnde
 alre meest ist den nederstē gehorsam to
 sijn. wāt daer is meer steruens yne. **S**iet
 so dat men den nederstē gehorsam wesen
 solde voer den ouerste. wāt men den ne-
 dersten myet sal horsam sijn alst die ouer-
 ste vboede mer yme dat die gehorsamh^t
 oetmodiger is vnder den nederstē dan
 vnder den ouersten vnde daer yme is
 se edelre. **S**iet dat een oetmodich gehor-
 sam mynsche na mynē dunckē mach dūc-
 ken dat he em genederē kan vnder ymā-
 de die nederre is dan he seluē na wise
 der vnwerdicheit vnde der vñachtheit
 mer he mach em nederē vnder die gene
 die nederre sijn na wise des stades.
Want een priester is hogere na stade
 dan een leyge mynsche. **O**f een prelact
 dan een subdraken. of een alde dan

een yūgge. **W**oe mochte een oetmodich
mynsche dencke dat ymat omveerder
vū versmader wē dan he des en weet
it myet. **V**n daer vme en kan it
myet gedencke woe em enich mynsche
mochte nederē vnder den die nederē
re were dan he ten weer na stade **V**n
vp dat gy die vrucht der gehorsamheit
de bet mogē bekēnē so sal it v seggen een
exempel wāt die exempelē berouen
sontijt meer dan leryngge. **E**en leest
vū der vader boeke dat een alt vader
hiete synē yūgger gaen vū vanggen
ene lewīne vnde brenggē se em **D**ie
yūggelēne gync snellike daer hēdie
lewīne vant vū sprac oer to vū sege
de. blif staende vū laet my v vang
gē vū byndē wāt myn vader heftet
my gehietē. **D**oe die lewīne dat hoer
de so bleef se stille staende vū liet oer
bynden **O**ns to een exempel dat geen
mynsche so wreet en is wīl he em late
ouermyds gehorsamheit he en sal tām
vū sachte weerdē. **W**ant alle vreselich
vū wreetheit tēmet vū sachtet gehorsam
heit. **E**en ander alt vader hiete synen
yūgger dat he enē dorren stor begietē
solde vū die yūgger begoet den dorre
stor so langge dat he groede vū bloede
vū vrucht brachtē ons to ener leryngge
dat ymat so droge en is vā der gra

Exempel

Exēpel

nien gades. wil he gehorsam sijn he en
sal groeyen vñ bloeyen vñ vrucht brenggē.
Want oet modige gehorsamheit is die
bequemeste stat die gracie gades yn to
vntfane. Die dan nauwe wil merke
dat hyr gescreuē is vñ begeertē heuet
to gehorsamheit he en sal nyet node ge-
horsam sijn mer blidelic vñ willichlic vñ
myt groter vroude. Want yn der mees-
ter gehorsamheit so sal he vyndē den mees-
ten smac vñ sal em voelē bereider to ge-
horsamheit to der ere gades dan ymāt
sal mogen wesen em to gebiedene

Ghy soelt oet **vā vtyngthe eyghes wil**
weten dat wt gehorsamheide **len**
kunt verhyngge ergens willē vñ eygēs
guetdunkēs. Want nyemāt en mach sy-
nē willē vtyen yn allē dynggē yn ēns an-
ders willē dan die gehorsame mynsche.
Al mach men die wtwendige werken
doen vñ bliuē eygens willen. Verhyng-
ge ergens willē doet den mynsche leuen
sonder verkiefen dyt of dat yn done of
yn laten to der ere gades na willē sijnre
prelatē vñ na rade alre guder mynsche.
Daer he by is na rethter bescheidenheit.
Wat is een eygē mynsche dan die nyet
gemeyne en is myt gode vñ myt gue-
dē mynsche mer wat he begript dat holt
he also eygentlic dat en nauwe ymant
daer af brenggē kan. Wat he holdet so

voel vā em seluē dat he em ouele latē kan.
vnde dat kumt van houerdyn. vñ daer
vme en heuet he nūmer vrede noch et en
smaket em wat he doet. **W**ant he is vñ
heblit der gracen gades vñ he heft so
voel vertiesens nu dyt nu dat so solde he
geerne grote smac hebben vñ wael mit
gade sijn. dan solde he geerne grote toker
hebbē to gade gelijc ander lude else nu
solde he geerne een arm mische sijn. dan sol
de he geerne yn ene cluse wesen of yn
een cloester. **D**an dūcket em dat **re**chte **em**
geschiede. **I**n der waerheit dit bistu
al seluē. vñ dat is ergē wille al en woe
stu es noch en denckestu es nyet. **N**ū
mermeer of seldē en steet vmrede yn
den mynsche vp dat em kumt em van
ergē willen men merket of ^{men} merkes
nyet. **W**āt lieue maket vrede yn den
mynsche der rechte vntegē is die eygen
heit. **V**ñ wat hatet god meer vnden
mynsche dan eygen wille. **W**ant do en
wech den eygenē wille alse sunte bernart
secht vnde dy en sal wesen gone helle. **I**n
wat mochte dat helsche vuer bernē dan
yn den eygenē wille. **N**ū merket dat die
mynsche dese dringge solen vleen vnde
dese solen solke die steden of die wisen
of die lude of die menigge of die wer
ke dat en is die schult nyet dat v die
wisen of die dygge hynderē solden. du

bist sunder twyfel yn die dringgeselue
 dat dy tyndert. **W**at du mynes dissel-
 ue vnordelike daer yn vn daer vme
 begyn an di selue ierst vn laet dissel-
 uen. **I**n der waerheit du en vleest vn
 latest dy selue in den ierste to myne vn-
 ordelike vn ergentlike yn die dringge.
 waer gaest of vluest du vyndes daer
 tyndermisse vn vnrede yne et sy wae-
 it sy. **V**n hyr vme we emselue myet en
 laet of en pynt to late wo he veerre gaet
 wo he myn pynt dat he soket. **A**ls die
 gene die syns wegges is verdwole wo
 he veerre geet wo he meer vdwelt. **W**at
 wo he meer vdwelt dyt of dat wo he meer
 eygens beholt vn veerre dwelt. **W**at sal
 men dan best doen he late em selue myt
 den ierste so heft he alle dynt gelaten.
Waer wi vns selue vyden dat wi vns
 daer late solen dat is to vstanc na wi-
 se der vndoget vn der vngoordender
 mynen. **I**n merket wat vngoordede
 myne is to vns selue. **D**oet men my
 schande of vneer of mynt men myn guet
 of wat dat sy. **I**st dat my dat to seer be-
 dructet of vdrietet dat ist dat ic my sel-
 ue to lief hebbe. wat geschiedet ene an-
 dere den ic so lief myet en hebbe dat en
 solde my myet so seer bedructe noch ver-
 dretet nochtan dat die ander mynsche
 beter were dan ic bin. **V**n dit moegdi

wetē dat vngeordēde myne is wāt die be-
ter is dan ghy den soldi vā recthe meer my-
nē. wāt em god meer mynt. vñ also sol-
di meer medelidens hebbē emyt em
dan myt v seluē. **W**ant wat god me-
est myndat soldē wi oec meest mynen.
vñ yn vns en solde wy niet anders my-
nē dādat he mynde vñ yn vns hatē
dat god yn vns hatede. **W**eert dan dat
wy vns niet vnordelike en mynden
wi solden vns vbliden daer men vns
bedruckede vñ vuolgedē. **W**ant mē
vuolget vñ bedructet dat wi hatē sol-
dē. **W**ñ wie is die em vtoernē solde
dat mē synē vrant hulpe vuolgē dan
die dwaes weer. also syn wi dwaes
dat wi vns bedrouē als mē vns vut-
trecket dat wi myt ergenheit besikten.
Wñ wat is meer to hatene dan ergē-
heit die vns so voel lieues vñ ledes
vñ vdrietes doet dat wi vnse herte vñ
vnse gemoede niet vūlic vnde gelie-
lic en kūnē vprichtē to gode als wi
willē. **W**ñ wat mynt god meer yn
vns dan geheelheit vns selues vñdat
he sonder hinder yn ^omochte wertē synē
lieuestē willē. **D**ie dan myn ergen-
heit heft yn em seluē die heft god al-
ler lieuest vñ he is em alre likest vñ
alre bequēest den lieuestē willē gō-
des to volbrenggē. vñ oec is he alre

wifest vñ gades vñ sijnre alre ergenst
 na wise der geordender mīne. **W**ant
 so voel als wi gade mīnē vñ behagen
 also voel sole wi vns seluē mīnen. **V**ñ
 also wi eygenheit na wise der vngeor-
 deheit solen vtyen also na wise der ge-
 ordenheit sole wi eygenheit begeren
 vñ beholdē. **W**ant wi moten die ey-
 genheit begere vñ beholdē gade to mī-
 nen vñ to lauē vñ to diene ewelut vnde
 des en moge wi niet vtyen. **W**at et sal
 sijn vñse ewige leuē. **W**at ewelutze sole
 wi gade mīnen vñ lauē vñ solē voer em staē
 vñgericht. vñ dit leuē sola wi hebben
 vñ vns seluē vñ aldus sal god yn vns reg-
 merē mit sijnre glorie. **A**lter daer wi
 gebreke oūmids mīne vñ en wete mo-
 wi gade lauē vñ mīnē kūnē vñ vñtho-
 gē vns seluē daer gedogē wi meer dan
 wi werke vñ weerde een leuē myt gade
 bauē vns seluē vñ steruē vns selues yn
 gade. **A**lter daer wy vñthoget vñ gestor-
 uen sijn yn gade oūmids mīne daer
 sijn wi een leuē vñ ene mīne myt gade.
 vñ dese dre maniere vā leuene solen
 wi ewelut geuoelē vñ lyche sonder vñ-
 derlaet vñ die ene manier en sal die
 andere niet hynderē. **W**at daer wi
 gade lauē vñ mīnē oūmids gracie of
 glorie daer solē wi alle tijt werkelut
 voer gade staen vñ alle tijt hūggerēde

vñ gelustende ewelic. **N**er daer wi
vns vñthogē oūmids myne daer lide wi
meer dan wi werke. **W**at dat wert dat
wi daer werke dat is een eenwoldich
sympele mynende nergē yn die myne
die god is vñde dat is bauē wert vñ bege
ten der mynender aicht. **M**er daer wi
vñser gestapēheit vñthoget sijn oūmids
myne vñ myne sijn daer sijn wi sat vñ
daer en gebreket vns myet dat mē seggē
mach. **W**ñ also als die eygene mynsche
em myet mael gelatē en kan he en hebbe
lieuer dat men em volge dan he ymāde
volgede. wāt he is hōūdich. **A**lso een my
sche vñtrende eygens willē heuet lieuer
vñ is meer geneiget to volgē dan dat mē
em volgede et sy yn done yn latene of yn
lidene. vñ daer wert orsake vñ materie
der houerdien al ydreuē vñ die oetmodi
heit volmaket yn den hogestē graden
vñ god wort des mynsche weldich. **A**l
sijnen willē vñ des mynsche wille wort
myt den willē gades so veent dat hean
ders myet gewillē en kan noch begerē.
Dese heft wtgedan den alden mynsche
vñ angedaen den myen die vñmyet is na
den lieuestē willē gades vñ gemaket.
Want al liete een mynsche een conpma
ke of alle die werlt vñ em seluē behielde
so en heft he byna myet gelatē. mer die
em seluē laet wat he dan beholt et sy

rijchheit ofte ere ofte wot et sy so heft he
 gelatē alle dynct. **W**āt alle dinc kan
 he orbarē to der ere gades vñ dispēsiere
 als den se geleent sijn vñ beualē als een
 knecht gades vñ nyet to besittē mit vñ
 geordender lieue. **V**n als he zuet dat
 een ander bet behouet dan he so duncket
 em dat et bet des anders is dan syne. **M**er
 vā gronde is he meer geneiget myets
 vole vnde vundes dan voele vñledē to heb
 ben vñ is meer geneiget to vsmacthei
 den dan to eren. vñ vnder to sijn dan
 bauē. **W**ant die werlt is em een cruce
 vñ dat die werlt mynt dat en soket
 he nyet. vñ dat he mynt des en lustet
 der werlt oet myet. **M**er als em dūcket
 dat he yn wtwendigē werckē emigē
 orbar doen mach et sy vmāde to hel
 pen to gadewart of dē siekē to dienē
 of die werckē vā karitatē to done. oet
 wo grote neigynge he heuet to conuol
 dicheidē he kiert em blidelic wt daer he
 hāpet emige vruchte to done. **W**āt ka
 ritate en soket des oerb myet. **W**ant ge
 en leuē en is beter noch edelre dan een
 gemene. **M**ynlic leuē noch lustiger.
Vn wāt he geneiget is ynwarts
 so mach he te sekere em kere wtwart
 vñ myt myn tynders dan die gene
 die meer geneiget is wtwart dan yn
 wart. vñ al kiert he em wtwart he

pynt em bīnē to bliuē vñ eenparlic sijn
ogen to godewart to hebbē. **Vñ** wāneer
he geuoelt dat he ydelic getruet is vñ des
gewaer wort so keert he em haestelic to
gode myt groter vnwerdē siende vp em
seluē dat he so vnstedich is. **Vñ** wāt he
geen dinc myt liefsten en besit. also en
darf he em seluē gene grote cracht doen
yn of wtwart to kiere. **Vñ** wāt he me
er geneiget ynwart dan wtwart daer
vme is em sijn keer also berede ynwart
als wtwart. **Sūte peter** die segede. **Here**
wi hebbē alle dinc gelatē. **Vñ** he en had
de myt gelatē dan een nette vñ een schip.
Wijr vp secht sūte gregorius. **So** wie licht
telic dat clerne laet die en laet myt datte
mer he laet dat alle werltlike mysche mo
gen vārigē. **Ia** dat se mogē begerē. **Wāt**
die sijnē willē laet vñ emseluē die heuet
alle dinc gelatē also waerlic als of se sijn
vri ergē werē vñ hese besettē hadde yn
sijnre gewelt. **Wāt** wat gy myt vme ga
de willen begerē dat hebbet gy al begheue
vñ doorgade gelatē. **Daer** vme spreket
vnsē here **Belich** sijn die armē vā geeste
dat is vā willē. **Symāt** en hebbe des twi
uel. hadde enyge beter wise gewesen
vnsē here hedde se bewiset. **Also** he sprac
oer vp een ander stede. **So** wiemy volge
wil die vertresijn selues to den ierste
daer lichtet al an. **Vñ** daer vme nemet

waer uwes selues. vñ waer gy v vinct
 daer laet v haestelic. **W**at wo gy v haef-
 teliker late so gy v lichteliker late soelt.
 vñ wo gy v ducker laet wo gy bequemer
 soelt weerde v to late vñ alle tijt meer
 puerlic to der ere gades dan vme die
 dogede. **E**n soelt wetē dat nre myschē
 em so voel en geliet yn desen leuene he
 en vant em noch meer to latene. **O**eer
 lude sijn harde luttel die des to rechte
 waernemē vñ tyt ane begīnē. **E**t is een
 gelijc weder gelt vñ wedertoep. **A**lso voel
 als gy wtgaet uwes selues vñ alre dyne
 rechte also voel noch myn noch meer so
 gaet god yn myt alde sijnē. **W**at also
 voel als gy uwes selues steruet. also voel
 leuet god yn v. **I**n daer vme laet rof-
 ten alle dat gy geleytē mogē so vīndy
 genwarē vrede vnde nergent anders
 vñ den vrede en sal nyemāt mogē ver-
 stoerē. wāt he sal yn gade geuestet sijn.
Die lude en droften nūmermeer ge-
 dencken wat se dedē also sere als se
 soldē denckē wat se werē. wāt werē
 die myschē guet yn oere wesenē so
 mochtē oer werke seer lichtē. **W**ant
 weerstu gerecht yn dyne selues gron-
 de so werē alle dyne werke recht. **S**u-
 set men hyllicheit vmer vp een doen
 mer dat en is dat beste nret. men solde
 die hyllichede settē vp een sijn. **W**ant

Die werke en hellige vus myet en sijn
wi myet guet. mer sijn wi helligh so vñ
se werke helligh. **W**n wo helligh vnse wer-
ke sijn se en hellige vns myet also veer als
se werke sijn. mer also veer als wi helligh sijn. **W**n als wi enē helli-
gē gront hebbē so helligen wi al vnse
werke et sreten of slape of spreke of wat
wi doen. **W**at also veer sijn se groet als
se wt groter mynē gedaen weerdē to der
ewiger eē gades. **W**at die meest my-
net die meest grotes grondes. **W**n hyr
vme solde wi al vnse eernst daer to
doen dat wi grotes vñ gades grondes
weeren. myet allene dat wi doen mochte
ofte dat die werke werē. **D**u staet vns
to merke wat dat wesen guet maket
yn den gront. **D**ie gront daer yne le-
get des mynische wesen vñ syne selic-
heit vñ daer syne werke oere doget
an nemē is dat syne gemoede groet
sy vñ seer vheue to gade myt mynen.
Paer vp settet al unse studere vñ eern-
sticheit eenparlic dat v god groet wer-
de vñ daer vme doet vñ laet al dat
gy doet vñ laet yn der waerheit vñ
wo gy des meer vñ meer hebbet wo
al unse werke wodaenich se sijn meer
guet vñ gotlic weerdē. hangget v god
ane so hangget v alle guet ane. soket
gy allene gade so vyndi alle guet yn
gade. **D**ant die myet en beholt vme

gades wille die heuet alle dyne yngade
 als sunte pauwel secht. **W**n geen dyne
 en is gade behageliker vñ vns vrucht
 barre dan puerlic to der ewiger ere ga
 des doen vñ late. noch oec lusteliker
 vñ dat nimmermeer sonder antwor
 de en mach sijn. **W**n oec en is geen
 bereder werk to volcomere doget to
 come. **W**ant wie an gade hangget
 myt myne vñ myt laue. god stortet
 alle guet yn em. **W**ant he alre bere
 deft is die gracie gades to vnsane.
Wn dat wi myt grote anbeide vñ
 pyne sochte do wi vns selue mende
 dat wert vns nu gegeue myt groter
 blijtschappē vñ vrouwen als wi vns selue
 verpē vñ gades waernemē vñ eenpar
 lic an em cleue myt myne vñ yn alle
 dynggē doen se oer beste wāt et kumt
 em al to punte. **L**aet vns dan blidelic
 onse ergenheit vertien. wāt se is die
 quadeſte beest vñ fenijnt die wesen
 mach. **W**at also veer alst yn oer is
 so solde se geerne gade rouē syne macht
 syne wijsheit vnde syne gerechticheit.
Wat se sege geerne dat he myt en wre
 ke of myt en wiste of en mochte wre
 ke oere sundē. **W**at daer se wolde dat
 god oere sundē myt en kunde wreken
 daer wolde se dat he myt mechtich en
 weer. **U**nde daer he se myt en solde

weten daer wolde se dat he myet wys
en weer. **W**n daer hese myet en wreke
daer wolde se dat he myet gerecht en
weer. **W**n also die mynende gelate
ne mynsche lieuer hadde alle swaer
heit to lydene dan god die mynste pū
te vā syner ewiger eeren genymmet
solde weerde. also solde die eygene pro
pere giont rouē willē gade sumre edel
heit vp dat he syne ergenheit beholde
mochte. **W**ā weliker vns behoede mo
te die syne selues verteech to den do
de des cruces Amen. **Van v̄duldicheit**

Wilt wt gelateheit des willē
kunt v̄duldicheit v̄n m̄ vā v̄dul
dicheide ycht sariue willē so ist ierst beho
erlic vns to wetene wat v̄duldicheit is.
Verduldicheit ene doget is die die stoer
heit alre v̄uolgringge v̄n v̄smadicheide
alle geliyt dregen kan. **W**at v̄duldicheit
ludet so vole als een weert des vreden.
Want onmogelic ist ymade vrede to
hebbene sonder v̄duldicheit. **W**at v̄dul
dicheit is ene medicine vā alre qualē.
Wn al ist so dat dat vleesch weert gepūt
yn mēnyger maniere so blift die geest
gesaet die v̄duldich is. **A**ls vnse hē spre
ket. **I**n uwer v̄duldicheit des lichaams
so soelt gy besittē ume siele. **D**ie v̄duld
cheit des mynsche sachtet oer seer die
pyne v̄n seicheide des lichaams. **W**at

so he vnuerduldiger vñ vngesateder is
 yn der sielen so he meer gepijnt wert yn
 den lichame. **D**ie dan gewarichlic ver-
 duldich weer he solde yn die meeste ver-
 uolgringge vñ vsmætheide meest blitsca-
 pe vñ smakes hebbē. **W**at vme gode to
 der ewiger eie liden smaket wal. **U**nde
 wolde wi an sien wat die hellige geledē
 hebbē wi en soldē niet allene vdule-
 lic lide mer vns daer yn vbliden. **W**at
 yn den meeste persson vñ pijnē so weie
 se alre blidest. **A**ls sunte andree die groe-
 te syn cruce do he et sacht myt groter blit-
 scape vñ sprac. **I**c groete di cruce dat ic
 langge begeert hebbe vñ also voele
 sal ic mynen conyng meer glorioes sien
 als ic yn pijnē vñ yn tormēten volstant-
 lic gedoge. **V**n als sunte vinctius die
 sprac. **I**c sal meer mogē liden dan gy
 my lidens mogē andoen. vñ so gy v meer
 toerne vp my so gy my genediger siet.
Want weie wy gewarichlicke verdul-
 dich men mochte vns niet meer gudes
 doen dan men vns vvolgedē vñ vsmæ-
 de vñ so men vns des meer dede so men
 vns guderteenre weie. **R**umer meer
 en lide wi so clerne dynt vme die eie
 gades. dat en is vns orbarliker dan
 men vns geue alle die werlt. **W**at
 wo clerne dat et sy dat wi liden vme
 die eer gades daer en sal vns god

myet myn voer geue dan em selue. **W**il
wi dan ansien die helligē wat se wyllic
lic geledē hebbē vme gade die nochtāt
mynsche werē als wi sijn vñ dat wi
die hulpe hebbē die se haddē. so moge
wi vns wal schame dat wi myet allene
myet lidē en künē mer oet myet lidē
en willē. **W**at god is also beroyt vñ also
merthich vns to helpene als he em was.
Vñ also wi dan myet allene aen ensien
der helligē lidē. mer dat lidē dat die
he om vns geledē heft vñ dē schande
likestē doet vñ die meeste martelhe
die ye mysche leet. daer he gehanggē
wart tussche twe dieue vñ een dropel
blodes myet en behielt yn synē duerba
rē lichame noch geheels. **E**n was dat
en was geschoert vñ doerboert. **W**ie dā
wil ansien wie he is vñ dat he dat vā
puerre mynē geledē heft vme die my
dade die se em haddē mysdaen diet
em an dedē. **V**ñ die he vā myte to so go
ter erē geschapē hadde. vñ dat he so
myelic was gekiert myt trouwē to dē
die em dē doet andedē. syne arme ont
lokē se to vnsane. sijn bouet generget
se to kussen. sijn herte vntlokē se daer
yn to wonēde. vñ mēnich wonderlic
tepkē vā mynē em bewiset heuet. dat
alte lant weer to vtreckē. **A**lder vme
dat dit is die meeste hulpe die wi mo

gen hebbe to v̄duldicheidē yn an to sien
 dat wonder dat god die here yn myn
 schelitzer nature geledē heft daer yme
 helbe ic des h̄yn v̄maent. **V̄n** my v̄won
 dert alte seer wo vns enich d̄yn ver
 d̄ictē mach to lidene wo groet et sy.
Ia al wert die ewige helle vm synen
 willē als wi ansien dat he vm vnsen
 willen geledē heuet v̄n vm die myn
 daet die wi em myn daen hebbe. die
 allene is v̄n sonder em enis myet. v̄n
 he myet allene en is vnse exemplar der
 verduldicheit mer wil oec sijn die crone
 vnser verpynens. **W**at he en wil myet
 dat wi to v̄geues lidē v̄n myet allene
 en wil he vnse loen vā vnse lidene
 ansien mer he wil vns geue alle die
 vrucht vā syne lidene. v̄n voel te koen
 re moge wi sijn vā der vrucht syne li
 dens dan vā vns selues. **W**at sonder
 die vruchtē syne lidens en mochte vns
 geen lidē vruchtbar wesen. **V̄n** wāt cris
 tus vnse getruwe veent den geen v̄n
 truwe verweeten en mach. syne selues
 to gronde v̄tegen heft v̄n en heuet myet
 allene v̄duldlike geledē mer oec blide
 litte vm die eer syne vaders v̄n vm
 vnse ewige selicheit. **L**aet vns oec ver
 duldlike nemē vm sijner ewiger ere
 wille al dat vns to kumt et sy vā em
 of vā den mynschē. **W**at wil wi v̄dul

A
moeghe

Dich sijn gewaerlike so en sal vns geen
dyn ontfaten dat sy verlies vā eer
desche gude of vā vrendē of vā maghe
noth van siecheide noth vā schande
noth doet noth leue noth begevuer noth
duuel noth helle. wāt wi vns gelatē
hebbē yn rechter karitatē vnder den
lieueste willē gades. **D**ie dan met
berispet en wert vā doet sunden yn
em ouergegeue heuet yn die hant
gades. den ist al licht wat god myt em
doen wil yn tyt yn yn ewichheit. **N**yt
deser doget der vduuldicheit wert oec
die mynsche gesint vnde gewapent
tege haestigen toern yn vnduldicheit
yn lidene dat men durwile vntfang
get vā bynē yn vā butē yn ene bereet
scap maket to mēngerhade betozigge.
Want geware gotlike oefningge en sal
men nimmermeer an dē mysche sien
daer men niet en vynt een ouergeue
gemoede alle dyn to lidene wo swaer
dat sy eer he den vmaenē gades daer v
me vthleue to volbrenggene al nyt dē
wken daer mē den lieuen willē gades
mede bekent. also veer als syne cracht
vleyste mach. **S**o wat mynsche die yn
vngemake vnduldich wert gevoden
dat vngemac en maket niet die quaet
heit yn em. mer et apenbaert die quaet
heit der vnduldicheit an em. **A**ls sumte

gregorius secht dat droefnisse vñ buol
 gringge toene wat yn vns vborge was.
 vñ em is gescheen als enē copere pēnre
 der wile he yn den vuere nyet en is so
 schijnt he wyt sylvē mer als he kumt
 yn dat vuere so opēbaert he dat he cope
 re is. Dat vuere en maket dē pēnre
 nyet copere mer et opēbaert dat he co
 pere was vnder den sime des siluers.
 Thus cristus vnse lieue here heuet vns
 mynsche vloest vp dat wi yn em vnde
 oūmids em soldē gotlic werde. Dan
 weerde wy gotlic als wy oūmids die gna
 die gades die vngeordede nengringge
 der sūde veruynen vñ smake die dīg
 ge die gotlic sijn. dat is also gade gesma
 ket alle gerechticheit vntfarmhertich
 gudeiticheit guetheit vnde alle do
 get dat vns oet oūmids die vdiēste
 vns here ihesu cristi smake soldē gerech
 ticheit vntfarmherticheit vñ alle dogede
 vñ also voel als vns alle dogede meer vñ
 meer smake also meer vñ meer syn vñ
 gade geliyt vñ gotliker. Vñ also als
 cristus gotlike nature woende yn vnse
 myschelike nature dat syne gotlike mo
 gentheit luttē vmat verfont mer
 men sach en wandelen als een arm
 mysche. also sole wi yn vnser myscheli
 ker nature wādelen dat oūmids die
 inuonigge vnser here vnse mysche

like aemtheit myemāt an vns sal bekennē
nē vñ dat vnse leuē to male gotlic weer
de vñ mē an vns myet en bekenne dan
dat gade to behoert. **V**ñ daer an en
lichtet myet allene dat wi vā zoetē woer
de sijn vñ geestlic gelaet hebbē vñ dat
wi grote schijn hebbē vā hyllicheit vñ
dat vnse name wide vñ veer gedregen
wert / vñ dat wi groetlic genynt weer
dē vā gades vrendē vñ dat wi vā gade
verweent vñ grote beuoelē hebbē vñ de
dat vns duncket dat god alre creaturē
vgetē heft sonder vnse allene. vñ vns
duncket wat wi vā gade begere dat vns
to hanttes dat gescheen sal. **D**it en ist
allene myet lieue vñ de dat god van
vns erfhet. mer gades meymigge is
dat wi warichlic vñ vnbewegēt soelē
vondē weerdē vā lieue vñ vā leede.
dat is als mē to vns vñ achter rugge
vā vns sprekēt dat wi valsche vñ vñ
gewarige mynsche sijn vñ so wat mē vā
vns sprekē mach daer wi vnser gude
namē mede berouet mogē weerdē
vñ oec myet allene dat men vns quē
ke to sprekēt mer dat men vns quāt
doet vñ de vns aftreket vnse lijflike
noettroste welc wi myet vñtherē en
mogē / vñ oec myet allene an die noet
droften vergancliker dnynggē mer
dat men vns scade doet an vnser

lyue dat wi zeer woerdē of wat pyne dat
 et is die vns to lyflike arbeide comē mach.
Wn oec als wi yn vnsen werke doen dat
 alre beste dat wi künē vñ vns die myn
 schē dat vkerē ten alre erchsten dat se
 künē. **W**n wi oec nyet allene liden
 vā den ludē mer ofte wi dat vā gadelidē
 also dat vns god al aftredet syne tegē
 woordicheit vñ gotlike troest. vñ he doet
 myt vns rechte of ene muere stunde tus
 schē em vñ vns. vñ als wi yn vnsen
 lidene hulpe vñ troest zoekē an em
 dat he dan doet rechte als of he syn
 ogen geslotē hadde voer vns vñ schijnt
 als of he vns sien noch hoerē en wolde vñ
 vns laet staen vechten yn vnser noet.
 als cristus yn synre martelien gelaten
 was vā synē vader. **S**iet al hūz solden
 wi vns yn synre gotliker nature also
 vbergen dat wi vngeneiget stondē yn
 vnsen vntroeste vns myt geenze creatu
 re to helpene dan allene myt woerdē
 die cristus sprac. **V**ader dīn wille die
 weerde an my volbracht. **W**ant dat was
 den vader dat genoethlikeste woert dat
 ye gesprekē waert. vñ geen woert en he
 uet god lieuer vā vns dan dat. vñ geen
 woert en is genoethliker vñ gelustiger
 dan dat. **W**n wie dat gesprekē kan
 yn der waerheit he en mach nūmer
 meer vnzede hebbē noch bedrouet

vā afgheschieden

sijn. vñ he sal yn der meester gelaten
heit meest smakes vñ vredes beuynde.
wāt god is die gront der gelatenheit.
vñ yn elcke ougeuene dat he em ge
helit ouergift so geuoelt he dē gront
der gelatenheit die onwandelbar is.
Hoe wie wil hebbē een afgescheidē
leuē he moet wonē yn der stat vñ
iherusalem die ene stede is des vreden.
vñ moet sijn sonder berispen vā doet
sundē vñ vñ vñ ahr vñgeordēder ge
neicheit der creaturē vñ lieue vñde
van lede. vñ sijn gemoede vñ sijn
derlic to gade vñrichtē vñ eenparlic
des waernemē. vñ gades werē vñ
beroeiē genōch sijn vñ moet stedelic
to gade geneiget sijn. **W**āt afge
scheidē leuē en is allene myt vā bu
ten mer vā bynen meest. **V**ñ also
die vñvulcomē mynsche moet die
dingge vleen vā butē sal he em gehe
lic to gade kiere vñ dat myt groter
pyne vñ arbeide. **W**ant die dingge
die wi myt myt mynē besittē die ver
manē oers selues. wil wi of en wil wy.
Also en darf die vñvulcomene mynsche die
wtwendige dingge byna myt vleen
wāt he der gene mit vñgeordende
lieften en besit. vñ sijn ynkeer to ga
de is em also bereet oūmyds myne
vñ eenpatlike oefnygge vñde gades

waernemēde dat he em gene cracht en
 darf doen yn den to keer to gade al
 vint he somtijt em gekeert to vnutte
 dringge. Want onmogelic yst dat wi
 alletijt vpperichtet soldē syn to gade
 wart also langge als wi syn yn der tijt.
 mer also vro als die vultromene myn
 sihe gewaer wert dat he gekeert is to
 vnutte dringge so keert he haestelic
 daer af mit grote vntweerde vp em
 selue dat he so vngestede is. Vn wāt
 he sonder andeue vp die digge sady
 so mach he em daer af kerē sonder crach
 te. wāt sijn ynkeer also bereet is als
 sijn wtkeer vn bereder. Wāt he is meer
 geneiget inwart dan wtwart. Vn oec
 is to wetene dat die ene mynsche veel
 bereder is to gestedicheit dan die an
 der. Vn daer vme heuet he myn
 stidens te vngestedicheit. vn daer
 vme en is he die helliger met. mer
 die mēst mynē heuet vn gades bet
 waernemet vn den waernemene ge
 noech is dat is die beste. Vn et is dā
 le gescheet dat die gene veel eernstiger
 werē vn to vullēcomēre leuene quemē
 die schalt werē vā nature vn vnbeque
 mer. dan die gene die gesater warē
 vā nature. Wāt oūmids den eernste
 den se hebbē to gade vn bernēde myne
 so wegen se oec vnstedicheit so zeer vn

myt so grote unwerde v̄n em seluē dat
ze nauwe em seluen gelide truenen.
Wāt een cleine gebiet wege se so zeer
dat nauwe een ander guet mysche
ene doet sūde also zeer wege solde
Wā wāt ze so zeer wege so hebbē ze to
meere eernst em daer voer to lodene
v̄n dat is em ene grote hulpe to ge
stedicheit. v̄n dat wege ze meer v̄n
die eer gades dan v̄n em seluē. Wāt
et en is geen dynē so cleine dat gade
myshagen mochte v̄n em ze en we
gent meer dan woe groet verlies
ze hebbē mochte. **W**nde woe ze meer
v̄n meer myne oefene so ze meer
hebbelicheidē v̄n em make v̄n ge
neicheit hebbē to den ze myne. v̄n
to den gone den ze myne woe ze ge
stediger bliuē to oefene den ze myn
den. **O** hellige siele wes dan allene
v̄n dattu em allene sien moges den
du verloren heues voer alle creaturē.
Wlu gewinsede tonygge. **W**lu van
dynē vriendē. **W**lu van v̄nmutter
geselschap v̄n alle schadelike mēich
uoldicheit. v̄get dīm volck v̄n dat hūc
dijns vaders v̄nde die conyn sal
dyne schoenheit begere. **W**lu met
allene myt den lichame mer oer
myt den herten v̄n myt andacht
mit ymicheiden v̄n mit den geeste.

wāt god is een geest vnde daer yme
 en begeert he myet allene die eenheit
 des lichames mer des hertē. **N**ochtāt
 ist somtijt orbanlic dat wi vns allene
 haldē vā butē. wāt cristus vnse exemp
 laer die vlo somtijt allene beden. myet
 dat he des to done hadde mer vū vns
 to lerē also na to done. **W**ā also als ge
 de geselschap somtijt helpet. also is
 also quade geselschap een tynder den
 vnuolcomenē mynschē. mer alle tyt is
 vns noet emicheit vā hertē vū vā geeste.
Die is allene die myet en dencket dig
 ge die werltlic sijn vū myet en is licht
 uerdich to den diggen die nu tegen
 wordich sijn. vū die vsmact dat voele
 mynschē tegens den willē gades be
 geren vū deent vdzet dat voele my
 schē yn vnutter blytshapē besittē vū
 die schunwen scheldyngge. vū die myet
 en voelt dat men em schade of schā
 de doet vū die vget dat men em myt
 daen heuet. **A**nders en sijnt gy myet
 allene al weert gy myt den licham
 allene. mer liedet gy dat hīr gese
 cht is al weert gy vnder dusent my
 schē gi werē allene. **W**ā ist so dat
 gi begeert to emicheidē vā herten
 vū van gedachte te comen so hoed v
 harde nauwe dat gy myet curioes en
 sijn to vndesockē wandelingge vā

menschē noch niet lichtelic en ordelē
al dūcket v dat gi gebret vnde in
uue euekerstē mer meer pijn v to
vntschuldigē. **W**n en kundi dat
werth niet vntschuldigē so vntschul
diget die menigge of gy kunt. vnde
kūnet gy dat niet gedoen so dencket
dat he dat vnnwetende dede of weent
dat he bedrogē was. **W**n ist so dat gy
dat ingeenre wijs vntschuldigē of
bedecten en kūnē so dencket in v
seluē dat he zwaerlic beroert was.
vñ dat gi lichte voel zwaerliker so
dē myrdaen hebbē had gy also beroert
gewesen als he was vñ soelt gade
danckē dat gy also niet beroert en
werē vñ biddē mit grote eernste
voer en mit medelidē. **W**n bouen
al so hōp v voer vnnweerdicheit to
hebbē vp ander lude want dat is een
groet hynder to afgescheidenheit
wāt et maket voele quades vmodēs
dat zeer ene sake is der vngestedich
mer hebbet een gudertiere oge mit
medelidē to ansiene die gebreke des
euenkerstē alle dynt to den besten
kerē. **V**n een schalt oghe vp v seluē
v seluē to gronde vsmāne vñ een
clerue dynt zeer to wegene vñ pr
net v dat gi geen dynt onordelic en
mynt so moget gy v kiere vā den

dringge als gy wilt. **E**ens wart
 een wert gevraget enē gude man
 dat sommige lude em zeer aftreckē
 vā den lude vñ weeren geerne alle
 ne vñ daer an legē zeer oerē vrede
 als em dūctet dat ze werē yn der
 kerkē of allene ofte dat oer beste
 weer. **D**o sprac he. neent. **I**n mer
 ket waer vñc. **S**o wie gerecht is
 yn der waerheit die is yn allē stede
 vñ by allē lude oer gerecht. **W**nde
 so wie vnrecht is die is yn allen
 stede vñ by allē lude oer vnrecht.
Wie is dan gerecht dan die ga
 de in der waerheit heuet. die heuet
 em yn allē steden vnde bi der stinte
 vñ bi allē lude so wal vñ so recht
 als yn der kerkē of yn der camere
 of yn der clusen. als vnse here sprac
 to den wiue vp den putte. dat die
 tijt comē solde vñ ze is nu dat men
 yn den tempele noch vp den berge
 anbeden en solde den vader mer die
 geware anbeders anbedē dē vader
 yn den geeste vñ yn der waerheit.
Wat is anbeden yn den geeste vñ
 yn der waerheit dan myt mynen
 an gade cleuen. die dan gade ge
 waerlyt mynt die anbedet gade
 yn den geeste vñ yn der waerheit.
Wat men mach myt gewaerlyt

nō

minnen des men niet en kent. Die
dan gade gewaerlic mynt he en heuet
gade niet allene to solkene yn emger
stat noch vā den ludē mer he vint
en yn em seluē. Want he is vns
naerre dan wi vns seluē sijn. vñ
he is vnse vnttholt vñ wesen vnse
wesens. Ist dan dat he gade to rech-
te heuet vñ gade allene heuet. vñ
em seluē vnde alle dyne vme gade
heuet. den myschē en mach niemāt
lynderē. Maer vme die em aldus
heuet to rechte vñ gade allene me-
ent vñ mynt. den weerde alle
dyne gotlic. wāt he vint gade in
alle dynggē. vñ he heuet gade yn
alle synen werke vñ yn alle steden.
vñ alle des mynsche gude werke wer-
ket god. Want wat dat werket saket
des is dat werk egentlike werkelike
vñ die werket principalic. Stene wi
dan gade puerlic alle yn vnser werke
vñ mynē em yn der waerheit so moet
he allene vnse werke werke principalic
in den. Wāt dat is vnmogelic dat
ymāt solde gade menē puerlic vñ son-
der god. vñ die mysche en mach vā
nature bauē em seluē niet comē yn
bloter nature. vñ gade puerlic mynē
dat vntthoget dat werk der nature.
Want natuer en mach oer seluē niet

vloedynē mit oer seluē. vñ wāt he
 gade maent vñ mynt puerlic yn al
 synē werke daer vñe en mach em
 nyemāt hynderē noch manichuol
 dicheit der mynsche of der steden.
Wnde wāt he gade soeket vñ smaket
 in allē dinggē daer vñ en mach em
 bi na nyemāt hynderē vñ hier wert
 in alle manichuoldicheit geemiget. **V**ñ
 also als gene manichuoldicheit gade
 vstoerē en mach. also en mach desen
 mynsche bi na gene manichuoldicheit
 vstoerē daer he is een yn den enē.
Want et is bauē wert der crachte
 daer gene vstoermisse comē en mach.
 wāt et is in gade daer alle manichuol
 dicheit tegewordich is vñ emich vñ
 vñvmanuoldiget. **D**ie mynsche sal
 gade menē vñ mynē yn allē dringgē
 vnde sal sijn gemoede also wēnē dat
 he gade alle tyt daer yne hebbe tegen
 wordich in der menigge vñ yn der
 mynē. **N**ederke woe du gade hadde
 do du weerst yn der kerke of yn der
 cellen. dat selue gemoede beholt vñ
 dreget mit di vnder die menichte vñ
 yn die vnruste vñ yn die vngelicheit.
Wāt wo gy v wilt hebbe yn den ge
 bede in der kerke. also hebbet v butē
 uwē gebede. **W**āt die dringgē die
 gy oefent myt lieftē butē uwē gebe

de die solē v voertromē yn uwē gebedē
erwer gy wilt of en wilt. **W**n als men
vā gelijcheidē spreke sal so en meent mē
myet dat men alle wert gelijc sal ach-
tē of alle stede of alle lude vā dat
weer harde vnrecht. **W**āt et is een
beter wert bedē dan spynen vā edel-
re stat die kerkē dan die strate. **W**er-
du salst yn den werke vā stedē een
gelijc gemoede dregē vā een gelijc
truwe myne vā ernst to gade. **M**eer
gi dan also gelijc yn allē stedē vā mynde
gade vā meendē yn allē dynggē. so
en mochte nyemāt behynderē der te-
genwoordichheit gades yn der waer-
heit. **W**en dat god aldus myet tegē-
wordich en is mer die gade vā butē
nemē vā soeken moet. wāneer he
is yn vngeliker geselschap dat sy yn
werke of yn steden so en heuet he
gade myet yn synē gemoede vā dan
is he lichte gelhyndert wāt he en he-
uet gade myet tegēwordich. **W**n wāt
he gade myet allene en soeket noch
en meent yn allē dynggē mer em
seluē onredelike mynt vā meent yn
den dynggē. daer vme en synt em
myet allene hynder quaet geselschap
mer oet somtijt die gude. vā myet
allene die staten mer oet die kerkē
wāt die hyndermisse yē yn em. **W**āt

al dat he vnoordelic mynt dat hynder
 em. vñ em en is god noch myet ge
 worden yn alle dinggē. dat is dat
 he gade in alle dinggen noch myet
 puerlic en meent noch en mynt.
Wāt neme he gade also. so weer em
 yn alle stedē yn alle tydē vñ bi allen
 ludē zeer recht vñ wal. **W**āt hadde
 he gade also. den en mochte em me
 māt nemē. noch sūne werkes en mo
 chte em me māt hynderē. **S**ku mer
 ket waer yn leget dit gewarich heb
 ben gades vñ dat men gewarichlike
 gade hebbe. **D**at gewarich hebbe ga
 des leget an den gemoede vñ yndē
 ymwendigē vñ standigē tokeer vñ de
 memigge gades. **D**ie mynsche en
 sal em myet genoegē late myt enē
 gedenckē gades. **W**āt als em dat
 gedenckē vntgryngge so vntgryngge
 em god. **D**aer vñ sal men hebben
 enē gewesende god die veer bauen
 den gedenckē des mynsche is vñ alre
 creature. **D**ie heuet god gewesent
 in em. die em seluē kan vntthogen
 oumids myne vñ beurnde gade yn
 em bauē werke sūme crachte. **W**ant
 daer beurnt he yn em een eeuoldich
 mynlic neigē yn gade sonder vnder
 laet vñ en wert nūmer gethyndert
 vā genē creature. **W**āt et is bauen

alle wert der creature vñ bauē lief vñ
leet vñ wandelbarkeit. Also en mach
dat blote eenwoldige starende oge byna
myt gelyndert werde vā belde noch
vā vnderfcheide wāt et is bauē alle vñ
verscheet vñ belde vñ en heft myt dan
gade voer. vñ also dat vstendige oge
gade ansuet yn geestelike beelde also he
vs vntfarmherticheit vñ guetheit. also
suet dat eenwoldige oge gade bauē alle
beelde. **Vñ** als god wandelt yn die crach
te der zielen myt synre graciē. also
woent he vñ bliuet yn dat wesen vñ
yn die blote gedachte der ziele die daer
sonder middel hangget vñ is een myt ga
de mit em seluē. **Vñ** die ouermids die
graciē gades vñ minne die werken
synre crachte vnt hogē kan die vnt
gade bloet vñ vngelieldet yn die een
volde gedachte synre ziele vñ daer
neemt gracie oren orsprunt vñ vloret
to yn die crachte vp dat die ziele ouer
mids hulpe die gracie solde mogē omē
bauē werke oerre crachte daer die
gracie oere orsprunt neemt vñ is yn
gade. **Wāt** gracie yn oere orsprunt dat
is god mer daer ze vloret yn vnser
crachte vñ wi daer mede werke daer
is ze creature. Die dan gade aldus be
uinde heuet yn em seluen regnerē
de myt synre graciē vñ bliuende

myt om seluē bauē werke der crachte
 die mach vngelyndert vā lieue vñ vā
 lede vñ vā mamthuldicheit der creature
 bliuē. **W**at god is yn em gewesent vñ
 he is hebbeliker vñ geneichtliker tē
 ynkere dan ten wtke rē vñ die geneicht-
 heit vermaent oer selues waer dat
 die mynsche is. **W**ñ dese geneichtheit
 vñ wesentheit en vget oerre myt dat
 en weer dat die mynsche myt synen
 vrien willē em vā gade klerde dat he met
 geerne doen en solde. **W**at die god aldus
 beuinden heft die en solde em myt lich-
 telic vā gade mogē kere. **S**met so dattet
 myt geschieen en mach. wāt men set
 myemāt seker also langge als he sterflīc
 is he en haddet vā apēbaringge. **S**o wāt
 mynsche die gade aldus gewesent heft
 yn em die myt gade gotlike vñ yn dē
 luchtet god yn allē dynggē. **W**āt alle
 dynggē smakē em gotlic. wāt yn allen
 dynggē smaket em god die alle dynt keert
 to der erē gades vñ god vbeldet em yn
 allē dynggē. wāt he die alle dynt myt
 vā der hant gades vñ danket vñ lauēt
 gade yn allē dynggē vñ yn em blicket
 god alle tyt vñ schyrnet. wāt he gades
 myt grote eernste waer myt. vñ wil-
 lens noch wetē em to genē vñulten
 dynggē en kiert. **W**ñ also vro als he
 des gewaer wert dat he gekeert is to

vnutte dnyngge so keert he em haestelick
daer af myt groter bitterheit vp em sel-
ue vñ clager gade dat he so vnstedich is
vñ vpsiet yn em dat he nimmermeer
em daer to keere en wil. **D**at is al vn-
nutte vñ ydel daer die eer gades noch
orbar sijns selues vñ sijns euckersten
myt ymme gelege en is. **D**ie aldus
sijns selues waermynt he wert die mi-
gelijndert wat he heuet dudzewile sy-
ne gemynde tegewordich vñ des ge-
lustet em alre best geliker wijs als de
hertelic dorstet in den dorste doet he
wal anders dan drinken vñ he mach
wal andere dnyngge dencke dan den
dorst die em pyngiget mer wat he
doet vñ by wen dat he is of wat he der-
ket ofte werket yn em en verget dat
belde des dranchkes myt so langge als
die dorst bliuende is. vñ so dat langger
bliuende is so die pyne meer wasset yn
den mynsche. **O**f die een dync zeer
mynt dat em anders myt en smaket
noch ten herte gaet dan allene dat he
mynt vñ meent. so waer die mynsche
is of by wen he is of wat he doet et en
verdrauet myt vā em dat he so herte-
lic mynt vñ yn alle dnyngge so vynt
he des dnyngges belde dat he also mit
vñ is also vole tegewordiger als die
myne crachtiger vñ meer yn em yst.

he en soeket hijs to gene ledicheit noch
 ruste. wāt em en hyndert gene vnruste
 he is alle tijt bereit to hebbē yn syne tegē
 wordicheit dat belde of gelijcheit vā sy
 nē gemrnde. **O** lieueste also sal god gemēt
 werde yn vns dat wi dat belde sijnre myn
 nē vā sijnre tegēwordicheit dreggē yn vns
 vñ yn al vnser werke yn allē stede by
 allē ludē vñ by allē dnynggē. **W**at geli
 ker wijs dat god is yn allē dnynggē vñ
 alle dnynggē em tegēwordich sijn. also
 sal vns god tegēwordich sijn yn vnser
 monynggē yn vnser begeerte vñ oefenyng
 gē vñ yn allē dat wi doen vñ latē dat
 he allene die zake sy. **G**ade tegēwordich
 hebbē en mach men myt lerē allene
 myt vliene dat mē die dnynggē allene
 vā butē vle vñ een afgescheideheit der
 mynsche maket yn eeboldicheit. mer he
 moet ene vnuendige enynggē lerē so
 waer he is alle tijt ofte by wen. **D**at die
 dnynggē so doerbreke dat ze om geen hyr
 der en sijn vā syne gemrnde gade vñ
 sal syne god yn em nemē vñ die crach
 telike myne vñ belde yn em hebbē yn
 ener wesseliker wijsen dat is dat em
 god also geneithlic vñ hebbelic. als of
 syne nature were gade tegēwordich
 to hebbē. **N**och nemet een ander ge
 luytnisse **E**en mynsche die wil schryuē
 lerē sal he die kunst kunnē he moet

em ducwil daer^{an} oefenē vñ vole nochtāt
wo zeer vñ zwaer dat et em wert
vñ wo vnmogelic dat et em dūcket.
wil he et duchte oefenē he sal ten leste die
kunst lerē al wert so dat he ten ierste
male myt en tonde lerē he moet ierste
een merke hebbē to elker litterē vñde
vast yn em belde. als die he die litteren
wal heuet vñ die woerde dan boesta-
uen kan so wert he des grotes merkens
vñ der belde te male ledich vñ dan schy-
nist he vrylyc vñ lichtelike sonder kumer
of wat werke vñ kunst he geleert heuet
Also solde god oūmyds eenparlike oefe-
nygge vñ gades waernemēde yn den
mynsche gewesent werde. **W**at god
wert vns vñ vermaent alle tijt neme
wi des waer. **W**n were wi myt to an-
dere drynggē to vole gekeert so solde wi
gade alle tijt tegēwordich hebbē yn alle
drynggē yn al vnsen werke by allen
luden vñ yn alle tyde sijn gesmake
vñ myt der formē sijn belde doerformet
sijn vñ yn em gewesent vñ geemyget
dat vns syne tegēwordicheit sonder
allen arbeit vñ belde enigē anders
besittē solde yn al vnsen werke by al-
len lude vñ yn alle drynggē to male
ledich blyuē na der geordender ge-
neidicheit. **S**eder die hijs to comē
wil he moet ernstich sijn vñde

gades waernemē cernstelic vñ den
 waernemene genoegh sijn vñ geendyt
 myt ongeordēder liefsten besittē mer
 al to der puerre erē gades. vñ willeē
 noch wetē gene vnutte dynt handelē
 trakterē mer alte hant als he des gemer
 wert dat he ze to hants vertre myt bit
 terē leetsyne vñ vnuerdicheit vp em
 seluē dat he so vnstedich is. **W**ant sal
 he comē to vulmakeder gestedicheit he
 en mach nyet beholdē. he moet al. vñ
 al geuē vñ dan sal em al yn alsmakē.
Wñ al weert dat he to den eerste lijr to
 nyet en queme daer vñ en sal he nyet
 latē to done dat he vmach. wāt dat en
 sal sonder grote vrucht nyet sijn. vñ de
 oet en mach men nyet to so groter hel
 licheit comē sonder grote arbeit. mer
 die zeer mynde he solde den arbeit de
 het dregē. want die mynt he en arbeit
 nyet. of he mynt arbeit to der erē ga
 des. **W**ñ oet ist den gude lude harde zuer
 geworden vñ oere vntbluē hebbē zehar
 de zeer gewegē. **W**ant et woende een
 guet man to brauessel. die syne vesper
 eens versleep. wāt he hadde lichte des
 nachtes to metten ghemest vñ do he vnt
 wakede do wart he myt so grote vnuer
 de vp em seluē gekeert dat he segede he
 were werdich dat men ene alle bra
 vant doer slepede. **W**elke vnuerdic

Exempel

heit om veel beter was dan of he to ves-
perē geweset hedde. **W**n daer vme we-
get zere uwe vntbluē vp dat gy die **woe**
ernstiger mogē bliuē. **Die mysche syne woe**

Die lude vint men **ke werltet op dat he**
die daer to comē **ast** dat ze myt een
ste daer na staen wille dat em die dig-
gen daer ze by wandelē myt en hunde-
rē noch geen belde vā hynder yn em
en makē. **W**at waer dat herte vū ge-
moede val gadis is daer en mogen
die creature gene stat hebbē. mer daer
mede en sal vns myt genoegē vū wy-
solē vns alle dynt grotelic doen vromē.
et sy wat et sy waer wi sijn of no vrome-
de die dringge sijn of no vngelyc. vndan
ist vns eerst to male recht vū myt eer-
vū nūmermeer en sal die mynsche hyn-
an to den eende comē he en moge sonder
vnderlaet hyn an wassen vū des meer
gewynen yn gewarigē tonemē vnde
wo die mynsche sal yn allē dringgen
vū yn al syne werken een vstendich
medewetē sijns selues hebbē vnde syne
ynwendicheit vū nemē gade yn der
hogester wisen dat et mogelic is. **W**at
die mynsche sal sijn als vnse here sprac.
Ghy soelt sijn gelyc den genē die alle
tijt waken vnde vntbeide die tocomst
oers herē. **D**ie nemet die dinggē yn
der hogester wisen die alle dynt die

em to comē nemet vā der hant gades
vñ danczet ~~gades~~ vñ lauet gade daer
af vñ dat god gehengget ofte wēket
vñ sijn beste. vñ al dat he hoert vñ
suet vñ vñceemt dat he dat kere to der
ere gades en nauwe merke wo he et
to den bestē kere mach. **W**āt die gade
mynt em comē alle dynt to gude vñ to
hulpe. wāt he heuet een schalc oge vp
em seluē to nederē vnder gade vñ to ne
mene vā sijnre hant wes em to kumt.
vñ dat clene to wege is tegē dat he ver
dient heuet. vñ een-een gudertieren
oge to hebbē vp sijnē euekriste wol he al
dynt to den bestē mach kere. **W**āt die
gudertierene gront is allene hebbelic
alle dynt to den besten to kere vñ ga
de yn alle dynggē to hogene. wāt he
is een leertzynt gades den god sijne ver
borgene wege tonēde is vñ he is vnt
beidende vñ wacker nauwe to wach
tene vā welker side he kumt den he
vntbeidēde is. vñ he wachtet yn al dat
he suet comē wo vñ mede ze sijn of he
daer het mede sy den vntbeidet. vñde
also heuet die gudertierene gront een
wetende waernemē vnser godes yn
alle dynggē. **H**ijn to behoert eeruyst
vñ dit moet kosten al dat men vñ mach
vñ nyet myn vñ dan wert die my
sche gerecht vñ nemet gade yn alle

dyngghe vñ vrynt gade gotlic yn alle dinge
dit is yn werke ne vnde yn doge
ne. **D**aer wme wie sijn werke wer
ket yn ene gelike mode in der waer
heit des werke were alle geliyt yn
den gemoede. **I**n den retht weer
em schene god also bloet in den alre
wertlikesten mynsche als yn den al
re geestelikeste mynsche. **V**ade god
so waer weerde. **W**at god is so waer
lic in den quade als in den guiden na
sijns seluesheit. **W**at he is een vnholt
alre creature vñ is en naerre vnde
mywendiger dan ze en selue sijn
vñ is een wesen oers wesens. **D**ie
dan en selue vnthogē kunde na
wise sijnre wertliker crachtē ouer
myds myne he vunde gade ynt ho
geste sijnre geschapēheit daer he een
is myt gade sonder myddel. **V**nde
also ic gade yn my vynde also vñ
de ic en yn alle creature na wise
dat ze een sijn myt gade bauē oer
geschapēheit. **V**ñ aldus vynden
wi gade in alle creature geliyt.
Vñ aldus een guet mynsche vrynt
oer gade in gude vñ in quade.
wat also he en in gude vrynt mit
sijnre gracie also vrynt he en yn de
quade mit sijnre wrakē. vñ also
he lauet die guetheit gades yn de

41

gude also lauet he die gerechticheit gades
yn den quade of die gudertiereheit ga-
des die en spaert in synre quaetheit
vñ behoet vñ vbeidet vp dat he betre-
re moge. **W**n also he lauet die guet-
heit gades yn de die beholde soelen
sijn / also lauet he die gerechticheit
gades yn den die vdomet soele sijn.
Wn also he gade dancket vñ lauet
vā de genē die em vñ allē anderen
gude mynsche gudertiere sijn / also
oer dancket he vñ **W**n lauet gade vā
den genē die em vñ andere mynsche
hart sijn / vñ dencket dat he dat vp
em gehengget vñ oer beste. **W**nde
aldus so vrynt die gude mynsche yn
allē mynsche gade / vñ vp em comē
alle dynt to gude / vñ yn allē dyng-
gen so nemet he gade to den alre
edelste dat he geleyste mach. **S**ker
yn trouwe also vryet dat die mynsche
enryge werltlicheit of vngelicheit sel-
uen sal wertre / mer dat em vā butē
to valt ziende of hoerende dat he
sijnē god also tegewordich hebbe als
hijr gesecht is. **W**dant so wen god
yn allē dynggē also tegewordich is
yn synre vstandicheit dat is in sijn
bloke stare dat daer haue alle belden
gade schouwede is vñ dat in em
beuunde heuet oūmpde dogeden vñ

hellich leuē vñ geweldich is des to gebrui-
kene oūmyds eenuoldich vñ mynlic ge-
neichtheit to gade hauē wertē der aad-
te vñ al vnderfcheit. die weet allene vā
gewarē vrede vñ heft een gewarich se-
lich leuē. Want den gerecht sal sijn.
em moet vmer vā twee dyngge een
geschyen. enter he sal gade nemē vñ
lerē in den wertē. of he sal alle wertē
vntthogē oūmyds myne vñ meer ga-
de gedogē dan to gade wertē. Vnde
wāt die myſche sonder arbeit myt
en mach sijn. daer vme leer he gade
to hebbene vñ alle dyngge. vnde vñ
gehyndert to bliuē vñ sijnē werken
vñ yn alle ſtede. Vñ daer vme wā-
neer die geestelike mynſche het sal
wertē myt den ludē so sal he em
aachtelic verwarē vñ myt groter
ſtaetheit yn ſyne memorie voerue-
mē ſynē god. also dat ſyne gedach-
tē vñ ſyne vſtandemiſſe myt tenen
vromedē belde anders vnledich en
ſy noch vbeldet. *woe die neyſtiche
toe ſondogede sōd rōſet of voiboordē.*
Op ſoelt alre vromē dē guedē myſche
wetē dat anſtoet of neigmyt-
ge to vndogede en is yn den guden
mynſche nūmermeer ſander grote
vrome vñ voertganc. Et ſijn twe
mynſche. die ene ſi also dat em

geen gebreke an en stoet of luttel. mer
 die ander sy also dat em anstotē die
 gebreke vā butē yn tegēwordicheit
 der dringge vñ dan wert he bewe-
 get. et sy vā toerne of ydele eien
 of vā vnkusheit of vā gulsichheidē of an-
 ders yn wat manere dat sy. mer myt
 synē ouerste crachte so steet he des to-
 male ledich vñ vnbewegge also dat
 he to male des gebrekes myet en wil.
 also dat he em myet toerne noch vnt-
 sate noch der sinde geen doen wil
 vñ stridet tegē daer als ze em anco-
 men. **W**at dat mochte sijn dat em
 die gebreke yn weren vā naturen
 alle mēich die vā nature hōdich
 is of toernich of wo dat sy vñ he
 en wil vmer myet vulbēde den sun-
 den. **D**ese mīsche sal veel meer
 geloent wesen vñ he sal die dogedē
 veel edele besitten dan die ander
 mīsche. **W**ant vulcomēheit der
 dogeden kroemt vā stride als sunte
 pauwel secht **D**ie doget wert vul-
 bracht yn der crancheit. **W**ñ daer
 vme ist vns noet dat wi beruert
 sijn. **W**ant wie sal gecroent sijn
 dan die wittelike stride **W**ñ wo
 mochte wi stride of mē vns myet
 an en vochte. **W**ñ wat is my myt
 den vernymme ist dat ic yn den

stride niet gewesen en hebbe **U**nde schā
delic so achtte ic my weidich sonder ver
winnē ofte victorie sonder strijt. **U**nde
wāt vnse leuē is val strydes vñ becozi
nggē vñ als een ridderscap vp eertijt
vñ wi vā vns seluē niet en hebben
die becozninggē weder to stane dat
vns lief is. **W**āt wi hebbē lieuer die
machte vā gade dan vā vns seluē vñ
lieuer to synē willē stane dan win
schē to hebbē. **W**ant geen dynē en is
lustiger yn tijt noch yn ewicheit dan
sijn to wesen noch oet sekerre. **W**āt
also seker als god is so weer he die
to male sijn wēt vñ god weersijn
engere dan ye dynē was of wesen
mochte. **W**ñ wāt wi sonder gade
niet en ymoge so is vns noet dat
wi eenpālic sijn waarnemē vñ sijn
ze hulpe vp dat wi alle becozinggē
verwinnē mogē. **W**āt so ducke als
wi den vranit vñ syne becozinggē
vrynē so vbliden wi die enggele
vñ eren gade. **O**et so soelt gi weten
dat geneichtheit to den sunden en
is geen sunde mer die to willen
vulbrenggē dat is sunde. **O**et soe
lt gi wēt dat sulke sunde sijn als
vmerne gedachte der vntuescheit
dat men qualike langgē daer vp
dencken mach sonder sunde al en

wil mens nyet vulboerde. wāt ze
 den mynsche alte zeer berouē to ge
 neichtheide. vñ daer vme also vro
 als mens gewaer wert so sal men
 mit grote eernste daer afkieren.
Wāt tegē alle sūde mach men
 rechte mer dese sūde sal men vlie
 en vñ daer vme ganslike gesprekē
 so ween rechte weer al hedde he ge
 walt to wunsche he en solde nyet
 wille wunsche noch begerē dat
 em neigynge vnde betoringge
 der sūde vergynge. **W**āt an die
 stunde weer die mynsche ingewaer
 net yn al syne werke vñ sonder sor
 ge bi den dyngge. vñ he solde oec
 derue den zege vñ dat loen dat em
 vā den stude koemt. **W**āt dat is een
 vroem stide die neigynge vñ be
 coringge der sūden vroemlike to
 verwynne. wāt die bewegingge
 der vndoget ynbringget die doget
 yn den moet vñ verweket ernstiger
 te sijn in den dienste gades. vñ ga
 des vñ sijne selues bet waer te ne
 me. **W**ñ dese neigynge der sūde
 vmaent de ernstige mynsche yn
 alle tide vñ vren to oefene yn den
 dogeden. **W**āt dat nauwe gewaer
 werde der neigynge to der vndoget
 vmaet den mynsche vñ vestet en

yn die doget. **V**aer vme wo em die myn-
sche kranker bekent vnde vynt wole-
bet des zeges waernemē sal vñ der
startheit. wāt die doget vñ die vndoget
leget al an den wille. **Woe die wil al**

Die mynsche en sal **dynt v mach**
em geen dynggtes to zeer verue-
ren noch en sal em wchtes to seer be-
droeue noch vā gade veer achtē als
he em vynt yn enē gudē wille. **D**ie
doget vñ alle guet leget an dē wille.
Wāt v en mach myet gebreke ist
dat gi hebbet enē gerechte gewarē
wille. **W**eer gy myne wilt hebben
of oetmoedicheit of ander emyge do-
get ist dat gi dat crachtelic vñ myt
al unen wille wilt so hebbet gy dat
vñ des en mach v god noch geen cre-
aturer benemē vp dat urve wille een
godlic wille si vñ gerecht. **E**en god-
lic wille is die al dat he wil dat wil
he to der erē gades. wāt dat en heuet
die wille vā nature myet. **V**ñ ner-
gent yn en mach mē bet bekēnen
den godlike willen dan dat die myn-
sche allene meent die eer gades. **V**ñ
den wille en mach geen dynt ver-
winnen noch doet noch leuē noch
helle noch duuel noch gē creatuer.
Myt en sal mē wille ic wolde. mer
men sal wille. ic wil hijs to aldus

44
spren. Want al weer een dynit ouer du-
sent mylen vñ wil ic dat myt vulcome-
nē willē hebbe ic hebt eygentliker dā
dat ic yn mynē schote hebbe vñ ic et
myet en wille hebben. **W**at die gude
wille en is myet myn mettytich vnde
crachtich to gude dan die quade wille
en is to quade. **A**l weert dat ic nūmer-
meer en geen quaet weert en dede mer
heb ic den willē vulcomē to den qua-
den werke ic heb die sunde als of ic dat
weert gedaen hedde. vñ also mochte ic
yn den gaussen willē die sunde doen
als of ic vole mynsche gedodet hedde vñ
ic et mytte werke nochtan myet en de-
de. **M**yt dat ic seggē wil dat die sunde
myt de werke myet meerre en sijn dā
allene die wille sonder wert. mer dat
consent of vulbordē vulbrengget die sū-
de al en quemet nūmermeer to den
werke. wāt die sunde lecht meer yn
den willē dan ynt weert. **W**aer vme
en solde ic dat selue myet vmogen yn
enē gude willē. **I**a voel bet vñ ynge-
like meer. **W**ant god werket myt
den gude willē des dat weert des gu-
den willē beginliker is dan des
mynschē. mer dat quade dat die wil-
le des mynschē wil dat heuet he vā
eygenze quaetheit. **W**ñ also vole
alse gracie gades vñ die gude wille

meer vmach dan die quade wille allene.
also voele is die gude wille myt der gra-
dien gades mechtiger to vultbrenggen
dat he wil myt den wille. dan die qua-
de wille is myt synze eygēze quaetheit.
In der waerheit myt den wille vmach
it alle dync. **I**t mach alre myschē az-
beit dragē vnde alle armē myschē
spisen vñ alre myschē wert werke.
of wat men gedencke mach hebbe
it dat ganslike vñ den wille. vñ ist
dat my allene vntbreket yn der mach-
te vñ wolde it dat geerne doen kun-
de it vñ it daer to do mijn vmoge-
so hebbe it dat yn der waerheit al
gedaen. vñ dat en mach my nyemāt
benemē noch berouē een ogeblit.
Want weer mijn wille meerze to
enē werke dat een ander dede vñ
daer dat myne to dede dat wert to
wkenē vñ it des nochtan nyet vā
butē al en dede. it solde vā dē werke
meer loens hebbe dan die dat werth
wzachte. **A**der des en doer it nyet
seggē daer die myne vñ die wille
gelyc groet werē yn alre wijs dat
he dan so grote loen hebbe solde die
dat wert nyet en wzachte als die
dat wzachte. **W**at een merteler
sal hebbe die crone der martelien
die he nyet en sal hebbe die die

mantelic myet geledē en heuet. al hadde
 he den wille so groet to der mertelicē als
 die merteler hadde. **D**aer wolde ymat
 seggē dat die vulcomene wille sonder weert
 also groet weer als myt den wille dat
 wert. ic en wil daer myet vñ striden.
Wat die vulcomene wille vñ mach voel
 daer he dat sijn to doet ganslike dat
 he vñ mach. **W**at kunde ic yn der waer-
 heit also vole wille hebbē of mynē als
 he mysche hebbē mochte. vñ gade also
 voele lauē. dat heb ic al ist dat mijn
 wille geheel vñ gerecht is. **D**en gerecht-
 ic mysche yn sijnē vulcomē gude wil-
 len en mach geen tijt to cort sijn. **W**at
 daer die wille also strect dat he gehelic
 doen wil al dat he vñ mach vñ myet
 allene nu mer mochte he leuē duset
 iaer he wolde dat al doen dat he be-
 temelike mochte. **D**aer betaelt die
 wille also vole als men yn dusent
 iare mochte doen myt den werken
 vñ dat heuet he al gedaen voer gade.
Hu is to merke waer die wille ge-
 rectwille is. **D**aer is die wille gā
 vñ gerecht daer he sonder alle en-
 genstap is na wise der vndogeden
 dat is als daer myet quades myt
 wetenheit yn dē wille en is vnde
 sijns selues gebredicheit vntwillet
 of al vutgegaen is vñ yn dē willen

gades gebeldet ofte verwandelt is. also
dat he niet anders en wil dan dat na sy
nē bekenē gade behagelic is vñ dat be
wiset yn doene vñ yn latene als he mach
vñ meent dat behoerlic is. **V**ñ wo des
meer is so die wille gerechter vñ gewa
riger is. vñ yn also danē wille vñ mach
stu alle dinc et sy myne ofte wattu
wilt. **A**der dit saltu ganslic weten.
als een mysche begeert dat he also hel
lich wesen wolde als ye mysche was
dat he daer om so hellich niet en is.
mer he is also hellich als sijn wille meer
achtich groet is. **V**ñ weer sijn wille
so groet yn volcomenheit als ye myn
sche wille was. so weer he so hellich
als ye een mysche was. **D**er wat ic
begeer so en is nochtan mijn hellic
heit niet meerze dan mijn wille.
Aden mochte vragē wo mochte ic
to deser hellicheit comē daer tijt
vā gesprake is wāt ic der niet en
beuynde yn my noch geware en
werde als ic se yn voele myschen
die groete werke bewisen vñ mē vint
yn en grote oefeningge vñ wonder
des ic niet en hebbe. **A**dyr soelt gy
merkē twe dincge die an der myn
ne sijn. **D**at een is een wesen der
myne. **D**at ander is wert oft vthre
der myne. **D**at wesen der myne

is ene groetheit der myne vñ die is
 allene yn den wille. **W**at so wie meer
 willes heuet die heuet oer meer my-
 ne. **I**eder wie des meest heuet en weet
 nymāt vā den anderē dat licht vbor-
 ge yn der ziele. **H**u is een ander dat
 is een yndur vñ wert der myne dat
 schijnt seer als ymtheit oefenigge vñ
 iubelire vñ dat en is altijt dat alre bes-
 te myet. **W**ant dat en is vnderwilen
 myne myne myet mie mach somtijt vā
 nature al sult smac vñ soetichheit heb-
 ben. **O**f die vrant mach den smac
 geue vñ den mynsche doen toschyn-
 ne. **W**ñ die des meest hebbē dat en
 sijn alwege die beste myet. **E**t is oer
 nauwe to merke oft vā gade koemt
Oer valt dat wal dat god sullre lude
 smac gest vñ geuoelē vñ een sme-
 ke vñ vñ een trecke vñ oer vñ
 vñ oer vñ dat ze seer daer mede
 vñtholde werde vñ namaels als
 ze meer myne gewyne so en hebbē
 ze lichte also vole geuoelē myet vñ
 daer an schijnt oer wael dat ze myn-
 myne hadde. **W**ñ ist dat ze sijt yn
 gade gansse vñ gestedige trouwe hol-
 den so ist nochtant to ziene ofte to
 male myne sy. **W**ñ et sy also noch-
 tat en ist ^{dat} alre beste myet. **W**ñ dat sijt
 daer an. **W**at me sal folke iubilade

latē doet een mynē werltz to werken
 daer mens noet heuet geestlic oft elijc.
Want weer die myschē yn also
 groter iubilacien of beschouwvingge
 als sunte peter of sunte pauwel re
 was vñ wiste he ene zickē myschē
 die noetdrustich were eens suspens
 of anders ychtes. dat weer vole be
 ter dat he syne oefenigge liete vnde
 diende den noetdrustigen myschē
 yn meerre mynē. **W**ant men en
 mach die gebade gades niet laten
 vme geen oefenigge wo groet ze
 is vñ des nemet een exempel. **E**t
 was to bruesel yn sūte iohans gast
 huse ene deuote suster die dē zickē
 plach gudertiere to sijn. **E**ens do
 lach ze vp oerē bedde vñ vnse here
 ihesus xps quam bi oer liggēde als
 een ranc kyndekijn. **D**o hoerde
 ze dat daer was een zick myschē
 die hulpe to doen hadde. do stont
 ze vp vñ gync to em to done des
 he behouede vñ liet vnse here al
 leen liggē. **D**o ze weder quam so
 vant ze en als ene grote man den
 ze liet als een cleyne kynt. vñ ze
 sprac. **O** here woe groet sijt di nu
 vñ he antworde oer. **A**lso byn ic yn
 v herte vmeert vme dat gy my lie
 ten vme my vñ den troest de gy

vā my hadde vme mynē willē lieten
 vñ ghyggē to dienē mynē ledē. **W**ñ
 hijs vme en sal men nyet wenen
 dat men enyges gudes yn desen
 sal berouet werde. **W**at wat men
 vā mynē let vme guetwillicheit dat
 wert em voel edelre. **W**ant vnse here
 spreket. **S**o wie ycht let vme my. die
 sal hondertvolt weder vntfaen. **W**elt
 is dat hondertvoldige loen. **D**at is
 die smac die die mynsche smaket daer
 icht to der puere ere gades vercrifet
 vñ latet. **W**at hondertwerf is die smac
 meerre vñ edelre dan die smac is myt
 besittē yn eygheide. **I**a et sy oec dat
 die mysche grotelic begeer alsult tw
 est vñ beuoelē to gade als god ande
 re gude mysche gegeue heuet vñ god
 en geues em nyet. vñ let he em daer
 yn vnder den willē gades puertic vñ
 gade. **I**n der waerheit he salt gewaer
 liker hebbe dan of he dat hedde geuoel
 liker wijs. **W**at yn auergeue des wil
 le is hundertvolt meer smakes vñ loens
 dan dat mē myt eygheide mach heb
 bē yn dat geuoelē. **W**at ^{waer} die mysche
 geerne hedde he vā gade et sy lijflijc
 of geestlic. dat vrynt he al yn gade wat
 gades gedogē is voel edelre dan to ga
 de werke. **G**ute paumel heuet vns
 bewiset dat mē somtijt sulke geuoelē

vā iubilatiē latē sal vñ gade vā mīne
doe he sprac. **I**c hebbe gewūschet vban-
nē to sijn vā xpo vñ die mīne mīne
brodere, dat mēnde he yn deser geue
liker wisen vñ mēt yn der wiser
mīne dat he gade net gemynt en sol-
de hebbe. **W**at vā der mīne gades
en wolde he mēt gescheide sijn vñ
al dat gescheen moecht mer he mēn-
de yn dē troeste vā gade. **N**ier gi soelt
wetē dat die vñt gades nū mēmeer
sonder troest vā en is. **W**at wat god
mēt em doen wil ofte geue dat is
sijn alre meeste troest et sy troest of
vñtroest. **N**ole lude mēnē ze hebbe
gude wille nochtāt en hebbe ze gēnē
gude wille. **W**at ze wille hebben
oerē wille vñ ze wille vñsen herē
lerē dat he em also vñ also doe vñ
dese is vnrechtē vñ en is to male
geen guet wille. **N**ien sal an gade
soekē sijnē alre lieuestē wille vñ mēt
dat he vñs geue na vñser soekelijchē
dit of dat to begere al mochtet bestaen
mēt der grāciē gades. wāt et is
vnvulcomēheit. **W**at god begert
baue alle dynē vā vñs dat wi em
auergeue vñsen wille vñ latē em
doen dat he wil. **vñ** aldus mach
men yn alle dynge vrede hebben.
Do siēte pauwel mēt vñsē heren

Sprac vñ vnse here myt em. dat en
 droech al myt. to dat he synē wille
 auergaf vñ segedē. **H**ere wat wilt
 gi dat ic do. **D**o wiste vnse here wal
 wat he doen wolde vñ dat was vnse
 herē voel bequemer dan he gesecht
 hedde groet wüder to done dit af dat.
 wāt bauē al dat wi spreke of doen mo
 ge so begerit god dat wi spreke van
 hute vñ vā hñē. **H**ē uuelicueste wille
 gesche. **D**o vnser vrouwe die enggel
 die badestap brachte al dat ze myt
 em sprac en hedde ze nūmermeer een
 moder gades gemaket mer also vro
 als zede wille auergaf so waert ze
 een geware moder gades vñ des ewi
 gen woordes vñ vntfenc altehant
 dē sone gades vñ wart oer natuerlike
 sone. **D**er en maket geen dyne den
 mynsche eer gewarich. dan yn vp
 geuene des wille. **W**ñ ynder waer
 heit sonder een waeraththich augeue
 des wille yn alle alle dyngge so
 en hebbe wi to male myt myt gade
 gedaen na vultomēheit. **A**l machyt
 wal myt gade bestaen dit vñ dit to
 vkiezen yn den dat god die ouerhāt
 beholde yn den vkiezene. mer que
 met so veer dat wi vns alto male
 augeue vñ vns alles dyngges dor
 god doerste tiweste vitwendich vñ

inwendich so hedde wi al gedaen vñ myt
eer. vñ daer were wi alles dynghes so se
ker als god is vñ alle dynct were vns en
geme dan ye dynct waert. vñ dan solde
wi smac hebbe de myemāt butē dit vdy
uē en mochte. **A**lder luttel vynt men
der lude die aldus gelatē wille sijn vñ
der de wille gades ze wetent of en we
tens myt. **A**lder men vynt der vele
die wolde die wise ofte dat guet hebbe
vñ dat en is myt dā ergē wille dat ze
doen. **D**ie gelatene mysche die sijnē
wille yn gade geuestet vñ aūgegeue
heuet die is des alto vrede wat god
myt em doet. **W**at dat is al sijn wille
wat god vp em gestadet yn tijt vnde
yn ewicheit. **I**a ene aue maria gespra
ke yn den daer die mysche sijn selues
vitgeet to der ewiger eē gades is be
ter dan dusent salter gelesē vit ergē
heidē vñ vme em selue. **D**ie myn
sche die also to male vitgegaen weer
waerachtelike myt alle den sijnē die
weē also rechte yn gade gesat so wā
neer mē de mynsche solde roere so
moeste mē gade ierst roere. wāt he
is yn gade vñ god is yn em vñ al
dat em to queme dat solde he vā der
hant gades nemē vnde dandē ga
de daer af vñ lauē vñ also vntfeng
ge he dat doer gade vñ et solde em

also zoete to come. **W**at dor gade en
 mach myt come dat bitter is. **B**eliker
 wijs als een die dryncket dat moet
 ierst auer die tuggen wesen. **W**ant
 auer die tuggen heft die dranch synen
 smac. **I**s dan die tuggen vngesunt van
 bitterheide wo soete die wijn yn em
 selue dan is he moet em bitter wesen
 vā der tuggen. **W**aerlic die em seluen
 to male vutgegaen weer na wise der
 vndoget yn yn gade gestorue die
 weer myt gade also vmehevaggen
 dat alle creature en mochte em myt
 were ze en werde gade to iersten.
Wat wie aldus yn gade gelate syn
 so wat an em come sal dat moet dor
 gade come an em daer nemet synē ^{dat}
 smac vñ wert rechte gotlike. **D**aer
 vme wo groet dat dat lidē sy lidet
 got to den ierstē. dat is vhanggedet
 god vp em vñ sijn beste so lidet oec
 die mīsche wal alst em to koemt.
Wat he nemet dat blidelike vā der
 hant gades. **V**ñ myt vā dē genē die
 et em doen vñ dat werpet god em vñ
 sijn beste. **W**ant dat he dat blidelike
 ontfāen solde vā der hant gades weet
 em dede dat en heft he vā em seluen
 myt. **I**n der waerheit nūmermeer
 en velt enich lidē so groet an mīsche
 dat en sy gade tegen dat en weer
 vme die vrucht die dē mīsche vā dē

lide coemt. mer vā nature so is gade dat
lide tegē. **A**ls lide al ist dat god ge-
hengget vū alsulc guet alse he de mī-
sche daer yne voerzien heuet vū wāt
god lidet myt den genē die em to ma-
le em aūgegeue hebbe so coemt dat
doer em an em vū so wert dat van
rechte zoete vū gotlic. vū dan also
leef vsmahet als ere. bitterheit. soe-
tichheit. **W**at et nemet al synē smat
an gade vū et verbedet em al vā ga-
de vū wert gotlic. **V**ū lieuer heft he
bitterheit vnde vsmactheit dan zoetich-
heit vū ere. **W**at em duncket dat em dat
verbet to hoert vū bet denet heuet. **D**er
wāt ze em to gade gelatē hebbe so ist
em al genome dat em tocoemt. wāt
ze dat al vā der hant gades nemen.
So wāt desen mysche tocoemt dat ne-
met he vā gade. wāt he myt anders
en mynt noch on soeket vū em myt
anders en smaket dan god. so nemet
he gade vū bitterheit vū vū tegelheit
als vū der meester zoetichheit vū daer
lichtet dat licht vū der dunckerheit
vū daer weyt men sijns gewaer. **W**at
vūmogelic ist dat vūmāt solde gade to der
ewiger erē mogē lide he en solde gades
moten gesmakē. **V**ū al hedde he genē
geuoelikē smat vū em god alto male
verbergē wolde et solde em motē sma-

kē als he yn en geuoelde dat he dat
 lide wolde to der ere gades. **W**at ^{om} gades
 ere to bedē puerlic dat en mach niet
 sijn sonder gottlike smac. **W**at sal dā
 den lide die leer of dat lityt dan dat
 ze dat orbare soldē als ze sijn yn die
 dūckerheidē of yn lidene. **W**o wi
 gade meer ergē sijn. so wi myn vns
 selues ergē sijn. **D**ie mysche die
 to male sijns selues vuttegaen weer
 yn gade na wise der vndogede die
 en mochte gades nūmer meer mis
 sen yn genē werke. **W**n al weert dat
 em die mysche vgrepe of misspreke
 of dat wal sultze dyngge ynvalle
 mochte die vnrecht weere daer vme
 en sal he sijn weert niet late. **W**at
 god dat begyn vā dē werke was
 alst to sijne ere begūnē was so sal
 he die mysdaet lichte vgeue. **V**nde
 des vynde wi een exempel an sunte
 bernde vñ an vode anderē hellingen.
Wn sultzer ynvalle en mach mē yn
 desen leue to male niet quijt wesen.
Wat vme dat een luttel raues velt
 yn dē kroerne daer vme en sal men
 dat edele kroern to male niet ver
 wepē. **I**n der waerheit die recht
 weer vñ myt gade wal kude vme
 gaen den en woerde alsultze lyding
 gē vñ ynvalle nūmer meer sonder

grote vromē. **W**at dē gude to mē alle dinc
to gude als sūte pauwel secht. **Woe die mē**
Ischē om sal hebn als he gesindigt heuet
der waerheit. die sūnde en sal die
mēsche niet wille doen vū al dat gesche
en mochte vū tijt vū vū ewichheit ierwer
doetlic of dachtlic vā eniger sūnde die he
gedaen heft. **W**at dat is wūder wo
em emich mēsche vūtholdē mach dat
he niet en vūtsvndet in starker gro
ter mēne als he ansuet dat em die ge
trinne mēnētlīke god gebracht heuet
vū enē sūndigē leuene vū een gotlic
leuen. **V**n vā enē viande gemakzet
heft synē vrent. dat meerre is dan
een nre eertrike to makene. **N**ochtāt
den gerechtet weer he en solde niet wil
lē na eenre wijs die sūnde daer he vū
geuallē was. dat die niet gescheen en
werē. **N**iet dat en sole em mislagē
dat he se tegē dē wille gades gedaen
heft. mer also veer als em die sūnde
gebracht hebbe to der penitēcie. vū
he nūmids se gēoetmodiget vū gene
dert is. **A**l is noch een edelre oersake
der oetmodicheit. **W**at vūse vrouwe
hadde meerre sake der oetmodicheit
dat se god behodde vā sūndē dan ma
ria magdalena der god al oer sūndē
vūgaf. **W**at also als maria magdalena
vā der guetheit gades hadde dat er

oer funde vergeue worde. also hadde
 vnse vrouwe oer dat ze geen funde en
 dede. **W**at edelre ist enē mysche to be-
 hoeden vā wunde. dan die wunde
 to genesen. **A**lso ist edelre vñ meer
 danctes weert dē god behoedet van
 funde. dan den he ze na vgift. **V**nde
 so vns god meer gudes doet so wi em
 meer schuldich sijn reuerēcie myt
 oetmodiger weerdicheit. **V**n myet
 allene vñ die funde die he vns vge-
 ue heft. mer die wi gedaen solde heb-
 bē hedde he vns myet behoedet vā
 gudertierēheit. **V**n oer myet allene
 en sole wi em danctre vā syne wael-
 dadē mer oer vā dē waedadē die
 he vns gedaen solde hebbē en hedde
 vnse eygene quaetheit gedaen. **V**n
 die nauwe merke wolde he solde
 ene edelre sake to oetmodigene vñ
 dē vā der doget vñ vā der guetheit
 gades. dat he en gespaert heuet
 vñ dat he en behoet heuet vā dieper
 to vallē vñ funde dan he gevallen
 was. vñ syne funde em vgeue he-
 uet. **V**n wāt god alle ure funde ver-
 geue heuet. so soelt gi em wal mogen
 betruwe dat he des myet en hedde
 gestadet he en wolde v beste daer vīt
 trecke. **W**at wāneer die mysche vñ
 steet vīt syne funde vñ em to male
 daer aftriert vñ kuset gade ewelike

to dienē vñ em allene toleuē. so doet die
 getruwe mynentlike god recht of die
 mynsche wre yn fundē en meer geual-
 lē. vñ v̄gift em alto male. vñ en wilg
 em oer een ogēblit nūmemeer laten
 vntgeldē. vñ al weer oer so voelē als
 alle m̄schen re gedede vñ den dat
 ze em volcomē leet sijn vñ die pure
 ere gades vñ dat ze em ~~vñ dat ze em~~
 myshagē allene principalit vñ dat
 ze gade myshagen. **W**at wo dēne
 die rouwe is die men puerlic v̄nga-
 de heuet die is meerre dan dat die m̄-
 sche also grote rouwe hedde als alle
 m̄sche re gehaddē vñ em seluē. **G**od
 die mach oer myt dē m̄sche alle die he-
 melicheit hebbe die he re myt creaturē
 gewan. vp dat he en anders bereit v̄nt
 vñ bequeme so en zuet he nyet an
 wat he voer gewesen heuet. **G**od is
 een god der legēwordicheit wo he den
 m̄sche v̄ynt also nemet he en vnde
 vntfeet en. vñ nyet wat he gewesen
 heuet mer wat he to hantes is. **D**aer
 v̄me alle schande vñ v̄smaetheit die
 gade gescheen mach vā alle sunden
 die wille geerne lidē vñ heft gelede
 ouer mēnich iær vp dat die m̄sche
 namaels come to enē gewarē beke-
 nē sijnre fundē vñ to enē gerechte
 wetene wo em god gemynt heuet
 ewelike vp dat sijnre myne sijnre

danberheit syne weerdicheit vñ syne
 eernsticheit die meerte vñ die grotter
 worde to gade. **D**it comt durwile vñ
 vesset grotelic vñ den mysche vā kre-
 myssen der sundē. **W**ñ daer vñ me-
 ldet god die schande der sundē vñ
 heft gelede vā den genē die he voer
 sion hadde dat he ze namaels to gwo-
 te dymgge trecke wolde. **D**it merke wie
 was onsen here ihesus re die lieueste
 of die em hemeliker were dan die apos-
 tele. vñ der en bleef nre geen he en viel-
 le yn sundē vñ die een swaerliker dan
 die ander. **D**it lieuet god yn der alde
 ee vñ yn der mer ee ducke gelede vā
 mysche die em namaels die lieueste wor-
 den. **W**ñ oet vñemet men seldē dat re
 māt coemt to grote dymgge he en hebbe
 vñmer. **E**ersten vcht misrede. **W**ñ wat
 meent onse getruwe vrint hñr me-
 de dan dat wi syne grūdelose barm-
 herticheit daer an solen bekenē vñde
 wil vns manē to gemaeiter oetmodic-
 heit vñ eernsticheit em ewelike voert
 meer to oefenē vñ mpt mñnē an em to
 cleuē. **W**āt wānceer die rouwe aūnds
 gedēckene vñpet wert dat mē gesun-
 diget lieuet so sal die mñne vñ bernē
 de oefenigge to gade gemeeitet werde.

D Vā twee hāde rouwe. die ey is sy-
 ke of vleyschlic vñ die ad is gotlic of
 he rouwe is twee hāde ainatuēlic

die ene is beestelic of synlic of vleeschlic.
die ander is godlic vñ auernatuërlie. Die
beestelike rouwe trecket alletijt nederwegt
yn enē meerre leet syn vñ droefnisse vñ
set of brengget enē myschē ofte he to hāt
solde veruazē vñ vntthopē. vñ daer blift
die rouwe yn enē leedē vñ myshagē vñ
en werket gene vrucht noch daer en
coemt gene selicheit vit. wāt he holdet
den mynschē yn enē myslage also of
he to gade nret en behoerde. Wāt he
is meer om em seluē vñ vñ syn blues
dan vñ dat he gade mysdaen heuet.
Wñ al weer dese rouwe so groet als
alle creature re gehadde he en vdiē
sude de nret ene to vgeuene. Wāt he en
vntsprigget nret vit karitate die ene
zake is alles gewares rouwe. Mer
die gotlike rouwe is veel anders. Al
so vro als desen myschē syne sunden
myshagē so vecht he meer dat he gade
myshaget vñ mysdaen heuet dan syn
blues vñ lziert em to gade mytewijē
vp sette nūmermeer sūnde to doen. vñ
vecht dat mynste punt meer vñ dē
dat he gade mysdaen heuet dan alle
die schade of schande die he vmermeer
daer vme hebbē mochte. Wñ wāt he
meer weget dat myshagē gades dan
syn blues so steet yn em vp een waer
achticht betruwē to gade vñ maket
yn em een geuolē dat god syne sun
den vgeuē wil. Wāt die rouwe coemt

uit minnen die des ene sake was **W**at
 myne en mach nu mer meer sonder smac
 syn. vñ hijs af coemt yn die ziele ene
 geestelike vroude die ze vnttheffet uit
 allen leede vñ ramer vñ maket een vast
 vñ bunt mrt gade. **A**n wat he groet weget
 dat em god syne sundē mrt allene ver
 geue en wil mer dat he em werdiget to
 troestē vñ to helpē vā sinze grūdeloser
 gude. **V**n so em god meer troestet folk
 meer gewares rouwē heuet. **W**at als
 he ansuet die groetheit des herē vnde
 wie he is dē he mysdaen heuet vñ die
 grote here gwerdyget em to troestē
 als hijs gesecht is so wert he vā rou
 wē so seer vntstetkē dat em duncket
 dat he nu mer meer rouwē genoeth en
 sal hebbe mogē. vñ en biddet mrt al
 lene dat em god syne sundē vgeue
 dor syne guetheit. mer oec begeert he
 dat ze god vp em wreke na syner ge
 rechticheit also veer alst em laueliker
 weer. **W**at ^{mer} em god meer guder tierē
 is so he meer weget dat he mysdaen
 heuet. als sunte peter dede. doe he
 ansact die guder tierēheit gades sege
 de he. **O**ha vā my he wāt ic byn een
 sunder. **S**o wie daer to krūde comen
 dat he die gherechticheit gades so seer
 mynde vp em als syne barmhertich
 em soldē syne sundē vñ die pyne der
 sundē also vro vdeliget meer dē als
 ene drope waters yn enē heiten

anene. **V**n oeren lieuet dit geuele
gene arbeit mer grote vroude. **V**nde
voele lusteliker ist dat em die mysche
aigene to der gerechticheit gades
dan to der barmherticheit. **W**at daer
is meer steruef syne. **V**n so meer ster
uef so meer gewariges smakes. **V**n
wo em die mysche gebrecliker vynt
vn meer myshagende em selue so he
meer sake heft vn om bet vbynden
sal an gade myt vnscheideliker my
ne. welke myne men nergēt bet
en mach bi betenē dan daer wi
bet vn gewaerlikest gade sijn. **N**ier
die to desen vultome rouwe myt
come en kan he en mystroveste em
nochtāt vā der barmherticheit ga
des myt. **W**at is sijn rouwe also
groet dat syne sūde em leet sijn.
vn he gewaerichlike wolde dat he
meer rouwe hedde vn dat meer vn
die ere gades dan vn sijn vlyes. **S**o
mach he ganslike betrouwe dat god
syne sūde em vgeue sal. **W**at al hed
de een mysche also grote bereetsape
syne sūde to vgene werde als alle
mysche ver~~h~~hadde of hebbē mochte.
so weert nochtāt leine tegē dat god
bereet is vns sūde to vgeuen wo
mochte wi vns dan mystroveste. **V**n

daer v̄m ist quet als die m̄sche em
 to gade kiere wil dat he v̄p syne ^{side} ~~see~~
 v̄n clage ze v̄n der buchte myt enē bit
 terē leet sijn voer die voete vnser herē
 v̄n myt enē granssen betruwe dat ze
 god em v̄geue sal. **W**at dat is v̄moge
 lic dat god dē syne sūde myt v̄geue
 en solde die es em gerechtelike betru
 wede. **V**n wo mochte wi myt droefte
 als wi ansien wille die grūdelose guetht
 gades die sprekiet doer den prophete.
Al mach enē moder oer enyge kynt
 v̄gete it en sal nochtan uwer met v̄ge
 te. **V**n wat is die m̄ne der moder to
 oerē enyge kynde tegē dat die m̄ne
 gades is to vns. **L**aet vns dan myt
 enē berouwe vnse sūde groet wege.
Wat wo wi ze meer groet wege wo ze
 god bereder is to v̄geuene. **W**at een
 ywelic is alre beredest v̄n eernstlich af
 to doen v̄n to v̄ryue dat em meest te
 gē is. v̄n so die sūde meerre sijn so ze
 god lieuer oūmydtrouwe v̄geuet. **W**at
 ze em meest tegē sijn. **V**n dan als em
 die m̄sche yn desen godlike rouwen
 verheffet to gade so sijn al syne sūde
 eer v̄swonde yn den afgriūt der guder
 tiercheit gades dan men een oge mach
 te v̄p doen v̄n to slaen. **W**at al weer
 alle die werlt een v̄urich doet. v̄n daer
 meddes yn weer een luttel vlasses

Dat en solde also vro myet vutstekē sijn alse
god bereit is den sunder oere sundē to vge
uē als ze em waerachtelikē leet sijn. **W**at
tusschē die guetheit gades vñ den synesū
den genaelike leet sijn en is geen tijt
of myddel. vñ dan werdē ze to male als of
ze myet gescheen en werē. **W**ñ dan wert
daer ene gansse truwe tusschē gade vñ
den sundere. **W**at he is so houesich dat he
nūmermeer veruitē en mach dat he
eene ganslike vgeuē heuet yn den dat
die mīsche blif yn ene gode leuē. **Vā pe**
Ale lude dūndret dat ze **mitēen**
grote penitēcie doen wāneer ze
grote vitwendige dīngge doen als vaste
wakē vñ anders der gelikē dat men
penitēcie heit. **D**ie alre gewarigesse
vñ beste penitēcie vñ daer mē alre ho
gest mede toemt to gade dat is dat die mī
sche hebbe ene waerachtigē tokeer to
gade dat is to allē dogedē vñ me gade
myt ene vultomē afkeer vā allē dat
na synē bekenē tegē god is vñ des nū
mermeer to wille done vñ geen dīng
dat gescheen mochte. **W**ñ dan een gans
betruwē to hebbe vp die guetheit gades
dat he vñ ewelike helpē sal. **W**ñ dese
tokeer sal he hebbe yn ener vnbeweg
liker mīne to synē getruwē vriende
die also getruwe is dat he nremāt af
gaen en mach noch mē en dede die es

em gerechtelic betruwede. **V**n voert enē
 berūden eertust vñ eenparlike oeffenig-
 gegade to danckē dat he en gespaert he-
 uet vñ syne sundē vñ genade gegeuē he-
 uet dat em syne sundē leet sijn vñ nu-
 mermeer gene doen en wil vñ dat mē-
 nith myschē ewelike sal vdoemt sijn die
 voele myn sundē gedaen heuet vñ die
 lichte somtijt heblijker to der gracie ga-
 des was dan he ys. **N**yet dat ic seggē
 wil dat god een vutnemer der plonē
 is. wāt he en mach myemā vrecht doe-
 mer alse he dat doet so ist sonder twi-
 uel best. **W**āt den he syne gracie myet
 en gift aynatuerlic dat is oer schult. **W**āt
 ze hebbē dat wal vdiēnt vñ en kūnen
 om myet behagē. **W**n wen he ze gift
 en mogē em myet beromē dat ze des
 vdiēnt hebbē. **W**āt ze vntsaen ze vā
 genadē. **M**er waer vme dat he ze den
 enē gift vñ den anderē myet dat en
 hoert myemāde to vnderfokene wāt
 syne ordele sijn vnbetripelic. mer dat
 is ganslic to holdene dat he myemā vñ
 recht en doet. **W**n yn welkē werke gi-
 die gudertierheit naerre geuoelt vnde
 smaket vñ heblijker maket uwe sundē
 to clagē vñ to wegē vñ gade meerre to
 betruwē den werke volgt. **W**n also voe-
 le als gi der werke meer vñ meer doet
 also voele doet gi gware penitēcie. **W**āt

geware penitentie is die guthheit gades
vñ syne truwe to vns groet to wegene
vñ vns seluē yn grote vmyeerdē to hebbē
vñ vnsē werke cleine to rekenē vñ dat
wi quellit weet sijn dat god vns so ghe
dertiere heft gewesen vñ noch is. vnde
solē wy dat mynste guet nū mermeer en mo
gē vāntwoerde. Vñ dat wi allene myt
en gebreke yn die grundelose truwe
die he to vns heuet mer oec yn die vntu
we die wito em wart gehat hebbē. Al
dus so solē wi cleine wege dat wi doen
mogē vñ dat wi doen. Ja al mochte wi
al doen dat alle creature ye gededē. vñ
dat groet wege dat vns vntblift. Vnde
aldus so solē wi alle tijt eernstich bliuē
gade to hebbē yn weerdicheit vñ vns
yn vmyeerdē. Vñ gy solē wetē dat
geen oese myghe heblilzer on is die su
dē mede af to doen noch die pyne to
myren dan dese. Ja wal mochte die myn
sche vncortter stunde em seluē so anstelic
kierē vā allē sundē myt so warē mysha
gene vñ vmyeerdicheit sijns selues to der
ere gades al hedde he so vole sundē gedaē
als alle myschē ye gededē vā adams tide
vñ vmeineer gedaen solē weerdē dat
ze em geheel vñ al vgeuē woerde vñ oec
die pyne. Ja al storue he to hantes he voe
re vor dat angesichte gades. Dat gene
quaetheit en mach verwegē dat myste

punt vā der guetheit gades vnden dat
 men en gans betruwē hedde to em.
 Wāt een gewaer betruwē to gade vñ myshae
 gen vns selues is die weerdeste schat
 vñ deennode mede to ropē vñ to vcrigē
 al dat men begeert of begere mach vñ
 meer dan mē begere mach dat enich
 is. Wāt doer dat en mach em god nyet
 vntkaldē he en moet geuē al dat men
 begeert. Wāt he is geraket vp die sy
 de daer he em nyet werē en kan.
 Dit myshagē vns selues myt enē eerns
 tige willen nūmermeer sūnde to doe
 vñ myt enē gewazē betruwē to gade
 dat is gewazē penitēcie. Vñ dese peni
 tēcie coemt sunderlūgtē den myschē
 alre vultoemlikhest dat he em heer
 to dē weerde lide vnses herē ihū xpī.
 vñ he syne bittere martelie syne schā
 delikeste doet vñ al syn leuē dat vult
 ruwē was vñ em trecke so he naest
 kan vñ mach. Vñ nyet allene wat
 he gedaen heuet mer oec wat he is vñ
 dat he et al vā truwē vñ vñ syne wil
 lē gedaen heuet als dachewille tyt
 voer getoent is daer vñ en wil ic
 daer nyet voel meer af seggē wāttet
 ymāt vdriete mochte mer vñ dat die
 materie so mylic is vñ glorioes so ist
 lustelic daer af to spreke. Vñ oec ist
 wūder wo mē des een ogeblīc vgeten
 mach of enge anders af spreke mach.

dan to anſiene ſyne hoedheit vñ truwe vñ
vñſe cleenheit vñ yntruwe. **W**at et is
die orbarlikſte oefenigge ſchijr to comē
to enē myſhagene der ſundē vñ al dat
vñgeordent is. **L**aet vñſ dan geeine oe
fenē dat lidē vñſes herē vñ meer ſyne
truwe to vñſ dan dat he geledē heuet.
Oer ſal die myſſche een gewoenheit yn
em makē dat he yn al ſyne werke em
vñheldē ſal yn die truwe vñ yn dat leuē
vñ yn die werke vñſes lieuē herē yn al
ſyne done vñ latene. vñ oer als he ſelue
yn lidē is dat he alle tijt dēcke vñ meine
ſo wat em voertoeint. **L**ieue getruwe herē
also als gy hebbet gemeent vñ wilt ewe
lic eer ic myſſche waert. also geſche ure
lieueſte wille vñ met die myne. Want
ure lieuē wille hebbe ic lieuer dā myn
ſche yn der ewicheit. **D**ie beſte penitē
cie is dantobebbe een vñheue gemoede
vā allē dringge die vñſ bynderlic ſyn
vñ dat tomale yn gade. **I**n welkē werke
gi des alre meeſt hebbe mogē dat werth
doet alre lieueſt vñ vrilikeſt. **W**ñ iſt dat
v enich vñwēdich werke hijs anhyr
dert gerechtelic dat laet vrilic ſonder
ſorge vñ en weent niet dat gi daer
vñme vñſumē enige penitēcie. **S**ter mer
ket harde nauwe dat gi v ſelue daer
niet yn en ſoeket. **W**at alletijt iſt ge
kerſt den werch to volgē den riſluſ vñ
ſyne helligē voer gegaeen hebbe. **S**ter

dieſe annick weer dat he dat myet wal doen
 en kande dat he et dan to der ere gades
 late wilike. **W**at god en zuet myet allene
 an welt die werke ſijn mer meer welt
 dyne myne dyne weerdicheit vñ gemoe
 de is yn den werke. **W**at vm vnſe
 werke en is ein also voel myet als vnſe
 gemoede vñ myne yn al vnſe werke dat
 iſt dat he bauē al vā vns begeert. **W**at
 ſunte auguſtinus ſecht dat he harde gericht
 is die em myt gade myet genoegē en let.
Wat yn gade vrmien meer dan men
 geuafē mach. **W**ñ al wat men vſtaen mach
 vā der rýtheit gades dat is als een punt
 vā der natelē tegē al dat geſchapē is vñ
 myre. **W**ant die rýtheit gades is ſonder
 mate. **A**l uwe werke ſolē daer mede ge
 lauet vñ gepriſet ſijn dat ze god weet.
Wat dat he myet en weet dat ſal ewe
 lū vgetē ſijn. myet na wiſe der wrake.
Wat dat god myet en weet myt gudertie
 rēheit to louē dat weet he myt gerech
 ticheit to wreke. **W**ñ also ſy v genoeth
 yn tijt vñ yn ewicheit vñ yn al uwen
 werke dat gi em allene meent vnde
 mynt. also dat al uwe werke vulcome
 like uwe ſundē boete. **D**er moechdi dē
 ken dat god een gemēne vloſer was
 alle der werlt vñ daer af byn ic meer
 dan tzeſchuldich dan of he my alle
 ne vloest hedde. **W**at vā elke myſche
 die vloest blijft ſo ſal ic ene ſunderlyng

ge vroude vntfaen vñ enē eygenē smar heb
bē. **W**at vā ellkē lauene dat he gade sall
uē fosat ic my vblidē. **W**at et sal vns ha
de wal smakē dat he gelauet wert dē wi
mynen. vnde wo men en lauet meer
so et vns bet smakē sal. **W**ñ dat he oer een
vlofer is alles dat gy myt fundē an v
vderuet hebbet. **W**ñ daer vme geuet
v gade gheheel vñ latet em doen myt v
wat he wil he salt al v makē dat gi ver
deruet hadde. **W**ñ wat gy aumyds sun
de vderuet hebbē al dat an v is. heete
sime. crachte. lijf vñ ziele. daer vme
vliet yn em yn welkē dat geen ge
bret en is vñ daer alle guet vme is.
vñ die v voele lieuer heft dā gi v sel
uē hebbet. vñ die v gemyt heuet do gi
v seluē hatedē vñ vderuedē. **W**ñ wat
he v myde do gi em tegē werē aumyds
vngelhoeisamheit. voele meer so moech
dy em betruwē dat he v mynensal vnde
helpē vñ geuē al des v moet is als gy em
mynen vñ gelhoeisam sijn wille.

Van cleynmoedicheit in anxtē vā welkē
dat komt ongekusticheit off ogenoechichē

Oculudē mach anxt vñ vngelkust
ticheit daer af comē dat dat leuen
vnser hēzē vñ der helligē also zeer sleg
strongge vñ arbeitdelic gewesen ys.
des vñ die mysthe myet voelen v mach noth
vā brenen daer vp en is gedreue. **W**ñ
vme want em die lude so vngelijc

omrusticheit

daer yn vrynde so achtē ze em duchte veer
 vā gade als die geen hart leuē yn em en
 beuoelē. **D**at en sal men nyet doen.
Wat yn geenze wijs en sal em die my-
 sche nūmermeer veer vā gade geuoelē
 len vme cleine gebreke noth vme crā-
 heit vā naturē vme dat he gene grote
 penitēcie wtwendelic doen en kan noth
 vme gene ongelijcheit die he geuoelt
 yn den dienste vnser here of to den do-
 gedē. mer vmer so pīnt daer vme dat gi vve groete gel-
 gi nyet vm geen dynē dat geschieen *(alsoe vdrūet dat*
 mach yn der tijt noth vm steruē of
 vm leuē en wilt doen dat tegē gades
 gebot weer. **W**at so langge als mē enē
 ganssen willē heft nūmermeer to
 doen tegen die gebade gades so en sal
 he em nyet veer achtē vā gade al en
 mach he gene grote penitēcie doen.
Wat sūte paumel secht dat oefenīgge vā
 vitweindigē werckē doech luttel mer
 een gudertierē geuoelē of gudertierē
 heit doech to allē dynggē. wāt dat doet
 yn allē dyngē sijn baet. **Z**uet he enē
 mynsthe grote penitēcie doen he danctzet
 gade daer af dat he em die cracht vñ die
 gracie gegeuē heft dat he em vñ den
 helligen volgē mach yn penitēcie vñ
 yn gude leuene. **W**ñ als he zuet dat he
 des nyet doen en kan so denctzet he dat
 he des nyet weert en is dat he hebben
 solde dat ander gude lude gehad hebbe

vñ vsmact em seluē voer gade vñ pyniet em
dat to mynē yn enē anderē dat he seluen
myet en mach. vñ also maket he em dee
lathlych yn enē anderē dat he yn em sel
uē myet en vmach. **W**ñ ist dat he meer
mynen heft to enē hardē leuene vā peni
tēcie dan die gene die grote penitēcie doet.
vñ he dat geerne doen wolde vmochte
he dat. he sal meer geloent sijn dan die
gene die grote penitēcie doet. **W**ñ daer
vm en wilt v myet veer achtē vā gade
als gy vitwendelē gene grote penitēcie
doen enkūnē. **W**at wo veer dat em die
mysthe achtet vā gade nochtan en is god
myet veer he blijft alletijt by. vñ en mach
he myet bynē. **h**e bliuet staende voer der
doer. als he secht yn **apocalypsi**. **I**c sta
voer der doer vñ cloppe. so wie die doer
vp doen wolde ic queme yn. vnde solde
myt em makē mijn auētmale vñ he myt
my. **A**dē auētmale volgt ruste. **W**at
myemante n mach gware ruste hebbē
dan daer tristus mede etet vñ weischa
pet. dat is daer tristus yne woent. dat is
die xps leuē yn em heuet daer leuet xps
yne. **D**ie tristū volgt yn gewaerre ver
duldicheit vñ gewaerre myne to gade
vñ to syne euenkerstē heft. dat mynt
god meer vā vns dan die vitwendige
penitēcie. **A**u vā desen strenggē nabol
gene so soelt gy merke vper to gime
est vā gade gedreue sijt. **D**at alle lude

en sijn met yn enē wege geropē to gade
als sunte pauwel sctyt. **A**lle mynsche en mo
gē met ene wise hebbē. noch een mynsche
alle wise. **E**en negelic halde syne gude
wise vñ trecte daer yn alle wise. vñ neme
yn syne wise alle gude wise. **W**at ver
wandelingge der wise dat maket som
tijt vnstedicheit. **V**ñ wat v mach geuen
ene gude wise dat moget gi verigē yn die
ander ist dat ze guet si vñ lauelic. **V**ñ ist
dat gi gade meent vñ mynt vñ met an
ders vñ dat gi begerē dat alle mynsche ga
de meinē alle vñ mynē yn oerre wise dat
maket v deelachtich alle der guder wise.
Wat myne maket v deelachtich alle des
gudes dat gi yn enē anderē mynt. **W**at
alle mynsche en mogē met ene wise heb
bē noch enē wech gaen vā butē. mer ze
motē gaen enē wech vā bynē. dat is die
wech der mynē. **W**at die gade met en
mynt he is sonder wise een tropel. **V**ñ
aldus so mach men vstaen vā hardē le
uene yn penitēcien vā soltē heiligen
mynsche die zeer strengge gewesen heb
bē yn penitēcien. **D**u mach men spreke
dat cristus vmer hadde die hogeste wise
vā leuene vñ der sal men myt rechte
volgen. **H**ijr soelt gi merke vñ verstaē
wo dat men em sal volgē. **W**ant so wi
em geliker sijn so wi heiliger sijn. **M**er
yn alre wise en kune wi em met geuol

gen wat he vastede viertich dage. Also en
sal om nremāt des an nemē also na to
volgē. **W**n he lieuet voele gemzacht daer
he yne gemeent heft dat wi em geeste
like soelen volgē mer met lijflike. **W**n
daer vme sole wi zeer begerē vnde daer
na staen. dat wi em vslandelike volgē.
Dat is to wetē wat he meest gemynt
heft vnden navolgene. **D**it heft he al
re meest vā vns gemynt dat wi em vol
gen solde myt mynē dat is em to mynē.
vñ vnsen euekersten. **W**ant he secht
selue. **H**ebbet vnderlyngge myne vnde
daer yn sal men bekēnē dat gy myne
vūggerē sijt vñ myt allene angrote
penitencie vā buten doende. **D**aer yn
is beter to achten een verstandich ges
telic werck dan een lichamlit werck.
Wat als xps vastede viertich dage.
also volgt geestelike na vñ pijn v to
vastē vā allen sundē. **W**n dat is to mer
kē dat gy uwer selues waer nemē soelt
vñ waer to gy v alre meest geneiget
vryndelt to quade dat gy v daer yne la
ten vñ pijn v uwer vngeordender
neigginge to wederstaen. **W**at yn
lichamlike dnyngē daer men grote
neigginge to heft behoert em een my
sche meer vñ eerustliker to verwynē.
Als yn al to wal eten vñ dymtē vñ
ander dnyngē met to vullēbrenggē
yn den em duntzet dat des geen noit

en is. **W**n den mynsche vs vnderwilen
zwaerre to vdragen een cleme woert daer
myet an en licht dan vnsen lieue here
ene grote slach of een smelyc woert
was. **W**n daer vme pynit v dat cleme
to vdragen om symre ewiger ere wil
len dat die groet vdroech om uwer se
licheit wille. **W**n aldus so sal die my
sche vnsen here navolgen yn allen
dringgen na symre cranchteide vnde
en darf em nimmer veer van gade
achte so langge als he die gebade gades
halden wil vn om gehoersam syn. **W**at
so wi meer gehoersam syn vn oet mo
diger so wi meer vdragen mogen
vn cristu bet navolgen. **W**ant wre
nemar oet modiger en was noch ge
hoersamer dan he seluen. **D**ie ge
lauet moet syn vnde gebenedijt
ewelike Amen. Deo gratias

Een leser secht. **V**ieue broder wultu
mael sterue so leue mal vn dan leues so
tu mal wan du dat guet doest vn lideft
duldelike dat quaet dat men dy doet
vn wan du di hoedest voer funde vn
dynē neesten van quade exempele vn
dattu lieflike myt dynē broderen vniga
est vn hebbest se lief vn dat du oet wer
dest va en tictich lief gehad vn dregest
gerne al mans cranchteit vn vulherdest
daer an hent yn den eende.

LANDES-
UND STAAT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

(The following text is partially obscured by a vertical strip on the right side of the page.)